

Forside

Eksamensopgave

Semester:	7. semester
Modul:	Modul 13
Gruppenr.:	25
Antal anslag:	161.539
Titel:	Et projekt om socialrådgiverens udfordringer med de komplekse lovgivninger, vedrørende prostitution.
Engelsk titel:	A project concerning a social worker's challenges with the complex legislation regarding prostitution.
Dato:	3. januar 2019
Vejleder:	Per Østergaard

Navn:	Sofie Mosgaard		
Studienr.:	20156566	Studentmail:	Smosga15@student.aau.dk
Navn:	Rebekka Harritz Blok		
Studienr.:	20155615	Studentmail:	Rblok15@student.aau.dk
Navn:	Camilla Mørk Kristiansen		
Studienr.:	20154873	Studentmail:	Cmla15@student.aau.dk
Navn:			
Studienr.:		Studentmail:	
Navn:			
Studienr.:		Studentmail:	

Et projekt om socialrådgiverens udfordringer med de komplekse lovgivninger, vedrørende prostitution.

Forord

Dette bachelorprojekt er udarbejdet af studerende på Socialrådgiveruddannelsen ved Aalborg Universitet, som afslutning på syvende og sidste semester.

Vi vil gerne takke vores to informanter fra jobcentrene, som har bidraget til dette projekts primære empiriske materiale og som har gjort vores undersøgelse mulig. Dertil en stor tak til vores fire informanter fra henholdsvis Reden Aalborg, Kompetencecenter Prostitution, Socialstyrelsen, samt VIVE - Det Nationale Forsknings- og Analysecenter for Velfærd, for at have bidraget med deres indsigtsfulde og kyndige viden om dette projekts tema.

Der skal ydermere lyde en særlig tak til vores vejleder, Per Østergaard, for hans velforberejede og konstruktive vejledninger gennem hele projektperioden.

Aalborg Universitet

Januar 2019

Abstract

The title of this project is; A project concerning a social worker's challenges with the complex legislation regarding prostitution.

The pre-understanding of this project is based upon the ambiguous legislation on prostitution means that ethical dilemmas can arise in relation to how the social worker should behave when gaining knowledge about a citizen's income as a prostitute, while receiving a public service.

The legislation covering prostitution is contradictory in that the Service Act perceive prostitution as a social issue where the social worker is obligated to act by initiating a holistic approach regarding the citizen. The prostitute has a tax liability, as prostitution in the Active Act and the Tax and VAT Act is regarded as an ordinary profession, where the prostitute must pay tax on the amount earned. Therefore, if the social worker becomes aware of this, she or he is obligated to impose sanctions by reducing the social benefits received and demand a refund. At the same time, the prostitute is not protected by the labour market's laws which provide social safety in the form of labour agreements, unemployment benefits, maternity leave and access to early retirement because prostitution is not viewed as a legal profession.

To illustrate the issue the project team have conducted an independent collection of empirical data based on qualitative interviews. To elucidate and explain the problem, the results of the study are used in a hermeneutical interpretation of interpretation, which is supported by secondary empirical data and Michael Lipsky's theory of aversion mechanisms, Erving Goffman's theory of stigma, and Lee Shulman's interaction model.

It is evident that the conflicting legislation, concerning prostitution, means that the social worker is aware of a cross-pressure and that, consequently, social workers use ward mechanisms. The lack of guidelines means that the legal certainty of the prostitutes is deteriorating, as the result of the study indicates that there is considerable difference in how the individual municipalities treat the prostitutes.

The stigmatization of the prostitutes has also been shown to influence the practice of social work, as some social workers experience challenges in the conversation about the subject of prostitution, which is why some social workers try to avoid this altogether. Furthermore, the study has shown that there is a need in the municipalities for official common guidelines in the practice of social work.

Indholdsfortegnelse

Forord.....	3
Abstract	4
Indledning	7
Kapitel 1 Problemfelt	9
1.1 Juridiske udfordringer	9
1.2 De prostitueredes rettigheder.....	10
1.3 Prostitution i et historisk perspektiv	13
1.4 Ethiske overvejelser	15
1.5 Prostitution i et internationalt perspektiv	17
1.6 Omfang af synlig prostitution i Danmark.....	18
1.7 Kortlægning af prostitutionsefterspørgsel	20
1.8 Definition af et socialt problem.....	21
1.8.1 Prostitution som et socialt problem	23
1.9 Prostitueredes levevilkår og situation.....	26
1.10 Problemformulering	29
1.11 Afgræsning	29
Kapitel 2 Metode.....	31
2.1 Videnskabsteori	31
2.3 Valg af interviewform	34
2.4 Valg af informanter	35
Informant 1	36
Informant 2	36
Informant 3	36
Informant 4	36
Informant 5 og 6	37
2.5 Interviewguide.....	37
2.6 Juridiske og etiske overvejelser i forbindelse med interview.....	38
2.7 Analysestrategi til efterbehandling af materiale.....	39
Kapitel 3 Teorivalg	40

3.1 Perspektiver på socialt arbejde	41
3.2 Krydspres og dilemmaer i et teoretisk perspektiv	44
3.3 Stigmatisering i et teoretisk perspektiv	45
3.3.1 Potentielt miskrediterede	47
3.3.2 Miskrediterede	47
3.4 De fire fællesmetodiske principper	48
3.4.1 Helhedssyn.....	48
3.4.2 Etik.....	49
3.4.3 Kommunikation	49
3.4.4 Systematisk sagsarbejde	50
Kapitel 4 Analyse.....	51
4.1 Lovgivning og etiske dilemmaer.....	51
4.1.2 Delkonklusion.....	60
4.2 Stigmatiseringens indvirkning på det sociale arbejdes praksis	61
4.2.2 Delkonklusion.....	66
4.3 Kommunikation i det sociale arbejdes praksis	67
4.3.2 Delkonklusion.....	70
Kapitel 5 Konklusion	72
Kapitel 6 Perspektivering.....	74
Kapitel 7 Litteraturliste	75
Kapitel 8 Bilagsoversigt.....	80

Indledning

Prostitution er et emne, som skaber debat både politisk, i befolkningen, blandt fagprofessionelle og blandt de prostituerede selv. Prostitutionsdebatten er præget af lige så mange forskellige holdninger, som der er debattører. Til dels er holdningen blandt den danske befolkning, at prostitution er krænkende, farligt og skadeligt, og den prostituerede har behov for hjælp til ophør. Andre danskere er af den holdning at det er op til den enkelte prostituerede selv at vælge, hvorvidt vedkommende ønsker at sælge seksuelle ydelser. Andre ser prostitution som en samfundsmæssig nødvendighed, fordi nogle danskere mener, at prostitution eksempelvis forhindrer voldtægt. De mange meninger og holdninger om prostitution, giver anledning til at tro, at der generelt i det danske samfund mangler konkret viden og indsigt på prostitutionsområdet. Medierne har i de seneste år forsøgt at sætte fokus på prostitution, blandt andet i programmer som 'Bonnie og de tusinde mænd' og 'En Sugardaters fortælling'. Senest har forfatter og debattør Lisbeth Zornig Andersen forsøgt at konfrontere hendes egne fordomme om prostituerede, i TV2 dokumentarserien 'Mit liv som luder'. Dog har disse programmer i projektgruppens optik, desværre oftest i højere grad karakter af underholdningsværdi, end af reel formidling af viden om prostitution.

I den danske lovgivning betragtes fænomenet prostitution med en vis form for tvetydig moral, idet prostitution ud fra Bekendtgørelse af lov om social service betragtes som et socialt problem, hvorfor den prostituerede er berettiget en helhedsorienteret indsats til prostitutionsophør. Dog anskues prostitution i Bekendtgørelse af lov om aktiv socialpolitik, Bekendtgørelse af lov om indkomstskat for personer m.v. (personskatteloven) og Bekendtgørelse af lov om merværdiafgift (momsloven), som et ordinært erhverv, hvilket betyder at den prostituerede har beskatningspligt. De prostituerede kan dog ikke gøre brug af fordelene ved afkriminaliseringen af prostitution som erhverv, idet de fortsat ikke er omfattet af arbejdsmarkedets loves beskyttelse, som giver et socialt sikkerhedsnet. Prostitution kan dermed betragtes som en juridisk gråzone, hvilket projektgruppen vurderer på nuværende tidspunkt er en overset, men relevant problemstilling i det danske samfund.

På baggrund af ovenstående præsentation af emneområdet, har projektgruppen valgt at undersøge, hvilken betydning de tvetydige lovgivninger vedrørende prostitution, har for det sociale arbejdes praksis. Der ønskes en opnåelse af indsigt og forståelse for de udfordringer og dilemmaer, som den enkelte socialrådgiver kan antages at opleve. Projektgruppens forforståelse beror på, at de

modstridende lovgivninger vedrørende prostitution, kan bevirke at der kan være forskelsbehandling af de prostituerede, hvor valg af indsatser, eller økonomiske sanktioner afhænger af, hvilken kommune man har bopæl i. Projektet tager derfor udgangspunkt i et professionsniveau, hvor projektgruppens selvstændige empiri indsamles via kvalitative interviews af to informanter, som begge er socialrådgivere, ansat i forskellige kommuner. Dette bachelorprojekts primære empiriske materiale består endvidere af kvalitative interviews af fagpersoner fra Reden Aalborg og Kompetencecenter Prostitution. Derudover medvirker informanter fra Socialstyrelsen og VIVE - Det Nationale Forsknings- og Analysecenter for Velfærd, som bidrager til dette projekt med faglig viden om emnet, prostitution.

Problemstillingen forsøges besvaret på baggrund af en hermeneutisk meningsfortolkende analyse, hvor resultater af projektets kvalitative interviews, eksisterende sekundær empiri, samt relevante teorier inddrages.

Kapitel 1 Problemfelt

I nedenstående kapitel præsenteres de problemstillinger, som er identificeret ved den danske lovgivning, vedrørende prostitution. Derudover udfoldes syv selvstændige afsnit, med eksisterende sekundær empiri, omhandlende prostitution. Formålet med disse afsnit er at give en bedre forståelse af den valgte målgruppe, hvorefter dele af disse inddrages i dette projekts analysedel.

1.1 Juridiske udfordringer

Den danske lovgivning, der vedrører prostitution er fyldt med paradokser, og er indbyrdes modstridende. Som et led i afkriminaliseringen af prostitution i 1999, blev det markeret at prostitution blev anset som et socialt problem og overgik dermed fra Straffeloven til Lov om Social Service (SEL). Dog er rufferi, menneskehandel og børneprostitution fortsat kriminelt. De partier der støttede forslaget om afkriminaliseringen af den individuelle prostituerede, mente at dette skulle ses ud fra et socialt perspektiv og at prostitution er et problem, hvorfor den prostituerede snarere trænger til hjælp, end til straf (Sandvej, s.d.). Dette ses også i dag, ved at prostitution anses som et socialt problem, eller nærmere som et symptom på et socialt problem, som bør forebygges og løses via sociallovgivningen. Jf. SEL §10 skal Kommunalbestyrelsen sørge for, at enhver har mulighed for gratis rådgivning. Formålet med denne rådgivning er at forebygge sociale problemer og at hjælpe borgeren. Den overordnede målsætning for det sociale arbejde med prostituerede fremgår af formålsvejledningen til Serviceloven. Heraf fremgår det, at kommunerne har en særlig opgave i at støtte borgere, der ønsker hjælp til prostitution ophør. Rådgivningen skal indeholde en afklaring af den enkelte prostitueredes personlige forhold og ressourcer, herunder eventuelt behov for psykologbistand eller andre behandlingstilbud.

Til trods for at den individuelle prostituerede blev afkriminaliseret og der i SEL er beskrevet, at kommunen har en særlig opgave i at støtte borgere, der ønsker hjælp til prostitutionsophør, har den prostituerede stadig visse retsstillinger der er modsætningsfyldte. Den prostituerede har beskatningspligt, idet prostitution i Aktivloven og SKAT- og Momslovgivningen anses som et ordinært erhverv, hvor den prostituerede skal betale skat af det indtjente beløb. Den prostituerede er desuden jf. Momslovens §48 forpligtet til at lade sig registrere som selvstændig erhvervsdrivende, og

dermed lade sig momsregistrere, hvis der tjenes over 50.000 kr. årligt. Således kan hovedindtægtskilden for den prostituerede, være prostitution (Socialforvaltningen, 2007). Dette har ligeledes den betydning, at der jf. Straffelovens § 279, kan den prostituerede kan indberettes for socialt bedrageri, hvis der ikke oplyses om indtægt, samtidig med at vedkommende modtager offentlig ydelse (Justitsministeriet, 2017). I tilfælde af at den prostituerede har begået socialt bedrageri, kan straffen bestå i reduktion af den offentlig ydelse, tilbagebetaling af denne og en eventuel politianmeldelse. Samtidig er den prostituerede ikke omfattet af arbejdsmarkedets loves beskyttelse, som giver et socialt sikkerhedsnet i form af overenskomst, dagpenge, barselsorlov, samt adgang til efterløn, da der i dag ikke tale om en legalisering af prostitution som erhverv. Dermed kan prostitution betragtes som en juridisk gråzone, hvor der ses en helt konkret problemstilling.

1.2 De prostitueredes rettigheder

Den danske lovgivning der vedrører prostitution, kan på nuværende tidspunkt vanskeliggøre det sociale arbejde med den prostituerede. Idet prostitution ud fra Aktivloven, SKAT- og Momslovgivningen betragtes som et almindeligt erhverv, må det antages at være vanskeligt for de prostituerede, som ønsker hjælp til prostitutionsophør, at henvende sig til kommunen, grundet frygten for at blive sanktioneret. På nuværende tidspunkt fremgår der ingen officielle retningslinjer i forhold til, hvordan socialrådgiveren skal forholde sig, når der opnås viden om at en borger prostituerer sig. I en artikel fra Information (Carlsen, 2008), fremgår det dog, at der er betydelig stor forskel på, hvorledes man agerer alt efter, hvilken kommune socialrådgiveren er placeret i, hvilket betyder at "... i dette felt af modsatrettede interesser efterlades den prostituerede borger i en situation, hvor det at bede om hjælp til et problemfelt kan udløse meget forskellige reaktioner fra det offentlige system" (Bømler & Bertelsen, 2004, p.82). Er man ansat som socialrådgiver, eksempelvis i Aalborg Kommune, tyder det på, at man skal se gennem fingre med prostitution, såfremt borgerne samtidig modtager økonomiske ydelser, hvorfor man ikke skal anmelde borgeren for socialt bedrageri. I andre kommuner, eksempelvis Københavns Kommune, er socialrådgiveren pålagt at anmelde enhver form for socialt bedrageri, herunder også prostitution. Der opstår derfor en klar forskelsbehandling af

prostituerede, hvor valg af indsatser, eller økonomiske sanktioner afhænger af, hvilken kommune man har bopæl i.

"Det er forfærdeligt at være henvist til at forskelsbehandle på den måde. Ud fra en retssikkerhedsmæssig betragtning er det også en grotesk situation for borgerne, at de ved én dør får én slags behandling, og ved en anden dør får en anden slags behandling. Det er rent lotteri," - Jurist hos Gadejuristen, Nanna W. Gotfredsen. (Carlsen, 2008)

Med denne udtalelse understreges problematikken vedrørende de modstridende lovgivninger i forhold til prostitution. Jf. Retssikkerhedslovens §1, stk.1, er formålet med denne lov, at sikre borgernes rettigheder og indflydelse. Desuden skal Retssikkerhedsloven sikre at der fastlægges struktur, samt grundlæggende principper for administrationen af sociale sager. Retssikkerhedsloven sikrer yderligere at der er lighed for loven, hvorfor loven er gældende på samme måde for alle, uanset køn, religiøse overbevisninger og social status med videre (Institut for Menneskerettigheder). Idet ovenstående empiri peger på tydelig forskelsbehandling på valg af indsatser over for en borger, som prostituerer sig, kan dette betyde, at nogle prostituerede oplever diskrimination. Hvis en prostitueret ikke får tilbudt en helhedsorienteret indsats ud fra Serviceloven, men indberettes for socialt bedrageri ud fra Straffeloven, diskrimineres den prostituerede dermed, set i forhold til andre udsatte grupper, som ligeledes betragtes som et socialt problem ud fra Serviceloven. Et eksempel på en af disse udsatte grupper, kunne være alkohol - eller stofmisbrugere, som ved henvendelse til kommunen altid er sikret tilbud om hjælp til misbrugsbehandling. Misbrugeres rettigheder er beskrevet i specifikke paragraffer i henholdsvis Serviceloven og Sundhedsloven. Misbrugere er blandt andet sikret anonym, ambulans behandling jf. SEL § 101 a. Endvidere er der for misbrugere som udgangspunkt behandlingsgaranti inden for 14 dage. Som prostitueret kan man ikke vide med sikkerhed, hvilken behandling der gives i kommunen, hvorfor det må formodes, at denne usikkerhed kan betyde, at nogle prostituerede, som ønsker hjælp til prostitutionsophør, vælger ikke at oplyse kommunen om dette. Allerede i 2007 igangsatte Københavns Kommunes borgerrepræsentation i samarbejde med Socialforvaltningen en redegørelse om omfanget af prostitutionen i København (Socialforvaltning, 2007). Her blev problematikkerne omkring den tvetydige lovgivning og kommunernes muligheder for at hjælpe de prostituerede, og politikernes berøringsangst tydeliggjort:

“Socialudvalget i Københavns Kommune har rettet en henvendelse til beskæftigelsesministeren, Claus Hjort Frederiksen, for at få oplyst, hvilke muligheder Københavns Kommune har for at hjælpe prostituerede, som modtager kontanthjælp, samtidig med at de har indkomst som prostituerede, ud af prostitution. Af beskæftigelsesministerens svar fremgår blandt andet, at prostitution bliver betragtet som sort arbejde på lige fod med andet sort arbejde, hvis indtægterne herfra ikke oplyses til myndighederne. Der er ingen mulighed for at undtage særlige grupper, og regeringen har heller ingen planer herom. Tværtimod søger regeringen at gøre indsatsen mod sort arbejde mere effektiv” (Socialforvaltning, 2007, p. 92).

Prostitution er fortsat lovligt, men anses dog ikke som et legalt erhverv, hvilket betyder at de prostituerede endvidere diskrimineres i forhold til den øvrige arbejdsstyrke i Danmark. De prostituerede er fortsat ikke omfattet af det samme sociale sikkerhedsnet i form af overenskomst, dagpenge, barselsorlov, og adgang til efterløn, hvilket skyldes at de ikke kan modtage ydelser fra en a-kasse, idet det ikke er et legalt erhverv.

Ud fra et historisk perspektiv har de prostituerede siden 1800-tallet oplevet mangel på rettigheder, idet de som befolkningsgruppe praktisk talt er blevet umyndiggjort, ydmyget og sygeliggjorte (Jensen, 2016). I 1800-tallet var det udelukkende politiet der stod for magtens tredeling, idet de stod for at skrive politivedtægten, udøve magten, og dømte kvinderne i forhold til prostitution. Dette skete endvidere uden de prostituerede fik mulighed for en retfærdig sagsproces, og ofte blev de dømt udelukkende på indicier. Ydermere havde politiet fri adgang til de prostitueredes bolig, som også dengang var et brud på grundloven, hvilket ligeledes var en forringelse af de prostitueredes retssikkerhed (Jensen, 2016).

1.3 Prostitution i et historisk perspektiv

Prostitution bliver ofte beskrevet som kvindens ældste erhverv og kan spores helt tilbage til før Kristi fødsel. På tværs af kultur, religion og normer har hvert land i verden deres egen prostitution kultur (Bømler, 2015).

Gennem tiden har prostitution været forsøgt reguleret, kontrolleret og modvirket gentagne gange, med vekslende midler og resultater (Vestergaard, 2013). Historisk set vides der mere om prostitution i 1800-tallet, end i 1900-tallet, idet prostitution i 1800-tallet var under skarpt opsyn af politiet. Et stigende antal danskere blev smittet med kønssygdomme, og “skøgerne” blev ansvarliggjort, idet lægerne ikke kunne komme med en bedre forklaring på den florerende sygdom blandt danskerne (Jensen, 2016). Holdningen til prostitution var klar, - prostitution var en last for samfundet, og ifølge lægen Engelsted (1862) var “... årsagen til disse kvinders erhverv mangel på dannelse, lyst til pynt, og nød og elendighed (Bømler, 2015, p. 133). Samfundet følte sig nødsaget til at håndtere problemet, dog udelukkende af hensyn til prostitutionskunderne og ikke de prostituerede. Forbuddet mod prostitution havde ringe effekt, og i stedet besluttede man at kontrollere datidens prostituerede ved nøje kontrol og protokol førelse over offentlige fruentimmere. Kvinderne skulle registreres, og dermed kunne reglementeret utugt/prostitution til nøds tillades.

En række love vedtaget i 1864 gjorde at der blev indført en form for “tolerance system”, hvilket betød at man tillod prostitution, hvis disse kvinder lod sig indskrive under politimæssigt opsyn og lægeligt tilsyn (Vestergaard 2013). Kontrol og journalisering af “skøgerne” udgjorde en stor del af politiets arbejde, idet det ydermere blev lovligt for politiet at tvangsindskrive skøgerne på bordel, såfremt skøgerne ikke adlød politiets ordrer. Dette var en ydmygende straf for kvinderne, idet kvinder der boede på bordel, havde den laveste status. Hvis kvinderne ikke ville samarbejde med politiet, kunne konsekvensen i yderste tilfælde betyde tvangsarbejde på en arbejdsanstalt (Jensen, 2016). Historiker Judith Walkowitz skrev i bogen ‘Prostitution and Victorian society’ (Jensen, 2016), at der i samme årrække blev indført lignende lovgivning i Storbritannien, og at de omfattende beføjelser til politi og læger, ikke blot kunne tilskrives ringe viden om kønssygdomme og dets smitteveje, men at der bag lovgivningen, var et forsøg på at kontrollere og opdrage på samfundets underklasse (Jensen, 2016). De prostituerede havde begrænsede rettigheder, idet de ikke måtte tage kontakt til forbipasserende på gaden, opholde sig ved egen indgang efter kl. 23 og lægerne måtte frit udlevere

fortrolige oplysninger om deres helbred, og eventuelle kønssygdomme til politiet. Langsomt voksede modstanden imod lovgivningen, og trods systemets store anstrengelser for at udrydde kønssygdommene, var det ikke lykket. (Bømler, 2015).

I 1901 blev bordeller forbudt, og i 1906 fremsatte Rigsdagen en lov der afskaffede lov kontrolleret utugt, hvilket betød at det politikontrollerede system blev afskaffet. Hermed kunne politiet kun i særlige tilfælde gennemtvinge en lægeundersøgelse af de prostituerede. I realiteten betød det dog også at prostitution indirekte blev forbudt, og loven om løsgænger i jf. straffelovens §199 stk. 2 kunne benyttes i forhold til prostitution (Vestergaard, 2013). Dette betød at "skøernes" arbejdsforhold blev dårligere og erhvervet blev farligere, idet de ikke længere var under samme opsyn af politiet, og ikke længere var samlet i bordeller, eller i deres egne lejligheder. Langsomt ændrede politiet dog fokus, idet flere prostituerede fik lov at arbejde i fred, og færre blev sigtet og fængslet ud fra løsgængeriparagraffen (Jensen, 2016).

Op igennem 1900-tallet ændredes samfundets syn på de prostituerede, idet lægevidenskaben mente at prostitution var en sygdom, og at man kunne forklare valget af deres erhverv, med at de var åndssvage. I slutningen af 1800-tallet og i starten af 1900-tallet var der i lægevidenskaben, stor fokus på seksuelle og psykiske afvigelser. Lægevidenskaben sygeliggjorde den mindste form for afvigelse, og forklarede disse ud fra en teori om, at der var en risiko for at "normale" mennesker med tiden kunne nedsynke til en mindre intelligent og mere primitiv race (Jensen, 2016).

"Degenerering kan være arveligt betinget, eller det kan skyldes slet moral eller skørlevned, Det kan starte med onani, nervesvækkelse eller nervøst hysteri og derfra udvikle sig til alkoholisme, stofmisbrug, seksuelle afvigelser, prostitution eller kriminalitet - for slutteligt at ende med sindssyge eller idioti" (Jensen, 2016, p. 97).

Med dette citat beskrives, hvorledes lægevidenskaben og samfundet forklarede "skøernes" afvigende opførsel. I starten af 1900-tallet var det den gængse opfattelse, at den bedrestillede del af befolkningen ikke behøvede at forholde sig til udstødte befolkningsgrupper. Derfor vedtog man, at det var helt berettiget at fjerne den gruppe af mennesker fra gadebilledet, som man ikke ønskede at se, eller forholde sig til. Den gruppe indeholdte blandt andet alkoholikere, forældreløse børn, enker, psykisk syge og "skøger". Gruppen blev indlogeret på anstalter til tvangsarbejde, hvor de skulle

udføre nyttearbejde, hvilket eksempelvis kunne være at dyrke grøntsager eller sy sengetæpper til hospitalerne (Jensen, 2016). Ifølge lægevidenskaben i 1900-tallet og frem til 1960'erne ansås "skøgerne" som åndssvage, hvilket man mente var uhelbredeligt, og genetisk arveligt, og man mente desuden at hvis "skøgerne" fik børn, ville også de ligge samfundet til last. I den forstand så man de prostituerede som et socialt problem, da de var en trussel mod samfundet (Jensen, 2016).

Da Danmark fik en socialreform i 1930'erne, var holdningen at de fattige og udstødte skulle inddrages i samfundet, hvilket blandt andet betød at fattighjælpen blev afskaffet, og forsorgen skulle fornyes. Dog gjaldt dette ikke hele gruppen af udstødte. Ganske vist blev udsagnet om at "skøgerne" led af arvelige defekter nedtonet en smule, men alkoholikere, omstrejfer og "skøger" hørte stadig under åndssvageforsorgen, hvilket de gjorde frem til 1960'erne. Det faktum at de hørte under åndssvageforsorgen betød, at de var underlagt lovgivningen om tvangssterilisation (Jensen, 2016). Omkring 1929 tillod Staten tvangssterilisation af åndssvage borgere, for dermed at sikre sig at de ikke fik børn, som kunne arve deres laverestående intelligens. Ifølge Bo Jensen (2016) var der i perioden 1929-1967 ca. 12.000 danskere, primært kvinder, som blev tvangssteriliseret.

Fra 1945 og frem til 1980'erne var der mere ro omkring "skøgerne" og deres erhverv, idet der stort set ingen kontrol var, hvilket betød at de på ny kunne samle sig på bordeller, og igen nyde godt af sikkerheden og fællesskabet med kollegaer. Omkring 1960'erne betød den mere liberale holdning til sex generelt, at kvinderne fik friere tøjler til at gøre hvad de havde lyst til, herunder også at prøve prostitutionsbranchen af. Omkring 1985 kom der atter negativ opmærksomhed på prostitutionsbranchen, idet narkoprostitution kom til Danmark. Det betød at prostitutionsbranchen fik negativ omtale, og loven fra 1906 om forbud mod bordeldrift blev igen aktuel. Holdningen blev at prostitution skulle bekæmpes, men erhvervet blev ikke ulovliggjort, dog heller lovlig, og således er diskursen fortsat i 2018 (Jensen, 2016).

1.4 Ethiske overvejelser

Dette projekts forforståelse beror på at de tvetydige lovgivninger vedrørende prostitution, betyder at der kan opstå etiske dilemmaer i forhold til, hvordan man som socialrådgiver bør forholde sig, når der opnås viden om en borger har indkomst som prostitueret, samtidig med at der modtages offentlig

forsørgelse. Bliver socialrådgiveren bekendt med dette, er denne forpligtet til at pålægge sanktion ved at reducere den pågældendes kontanthjælp, samt krav om tilbagebetaling. Samtidig er socialrådgiveren ifølge SEL §10, forpligtet til at tilrettelægge en stringent og helhedsorienteret indsats for den prostituerede mod prostitutionsofthør. Det må antages, at det kan være problematisk for de prostituerede, som modtager offentlige ydelser at henvende sig til kommunen, og bede om hjælp, på grund af frygten for at blive sanktioneret. Ydermere betyder dette for socialrådgiveren, at denne begår en form for lovbrud, hvad enten han/hun vælger at indberette den prostituerede til SKAT for socialt bedrageri, eller iværksætte en helhedsorienteret indsats, idet lovgivningerne er modstridende.

“For den socialrådgiver, der enten har mistanke eller viden om klientens problem, består dilemmaet i, at socialrådgiveren på den ene side er forpligtet til at indberette sort arbejde til skattevæsenet, idet der er tale om socialt bedrageri, men samtidig er afhængig af en tillidsfuld og konstruktiv kontakt med den prostituerede, hvis sociale tiltag skal lykkes. Dilemmaet består altså i på en og samme tid at administrere en klients økonomi og yde social og personlig fremadrettet hjælp. Spørgsmålet er, om begge hensyn meningsfuldt kan rummes indenfor den samme fagperson” (Bømler & Bertelsen, 2004, p. 84)

Socialrådgiveren skal dermed træffe et valg om at handle ud fra enten omsorgs- eller pligtetikken, hvorfor der for socialrådgiveren kan opstå et etisk dilemma. Det er vigtigt at have fokus på etik i det sociale arbejdes praksis. Etik kan betegnes som en erkendelse af, hvad der er korrekt og forkert, og de valg der skal træffes, kan give anledning til tvivl, defineres som etiske dilemmaer (Aadland, 2013). De valg der træffes af socialrådgiveren, kan have konsekvenser for den prostituerede og vedkommendes videre livsførelse.

Problemstillingen om de etiske dilemmaer vil blive yderligere udfoldet i afsnittet ‘Etiske dilemmaer og krydspres i et teoretisk perspektiv’.

1.5 Prostitution i et internationalt perspektiv

Holdningen til prostitution er globalt set vidt forskellige. I Europa har lande som eksempelvis Finland, Portugal og Tjekkiet generelt set samme holdning som i Danmark, idet det er lovligt at købe og sælge sex, blot personen er over 18 år. Andre lande som eksempelvis Norge, Island og Frankrig har valgt en anden juridisk tilgang til prostitution, idet prostitutionskunderne kriminaliseres og ikke de prostituerede selv. Særligt lovgivningerne i Holland og Sverige adskiller sig markant fra hinanden, hvorfor disse kort vil blive uddybet nærmere.

I 1999 blev det i Sverige kriminelt at købe seksuelle ydelser. Dette blev vedtaget på baggrund af ønsket om at ansvarliggøre kunden, frem for den prostituerede (Mujaj & Netscher, 2015). Desuden ønskede Sverige at begrænse stigmatiseringen af den prostituerede. Dog tyder det ikke på at kriminaliseringen af prostitutionskunderne i Sverige, har haft en mærkbar effekt. Antallet af prostituerede er ganske vist faldet, dog kan dette ikke udelukkende tilskrives lovgivningen, idet der er en vis statistisk usikkerhed i optællingen af de prostituerede (Mujaj & Netscher, 2015). Helt modsat er lande som Schweiz, Tyskland og Holland. Her er både rufferi og prostitution lovligt. Der er således en juridisk accept af faget. I Holland blev bordeldrift i 2000 lovligt, dog er det et krav at man søger en licens ved politiet, og lever op til visse krav. Dette indebærer blandt andet at der stilles krav til sundhed, arbejdstilladelse, sikkerhed, samt at medarbejderne er myndige. Legaliseringen af bordeller, har øget synligheden, og det er derved blevet nemmere for myndighederne at lukke de dårlige arbejdspladser (Seksualpolitisk Forum). Sexarbejderne i Holland kan vælge om de vil være selvstændig med egen virksomhed, og dermed uafhængig, eller om de vil ansættes af en arbejdsgiver, og arbejde som sexarbejder på et bordel (Seksualpolitisk Forum). Ønsker man som prostitueret faglige rettigheder, bevirker dette at man formelt indvilliger i at lade sig ansætte af arbejdspladsen og lønnes på almindelige lønmodtager vilkår. Dog afholder de fleste prostituerede sig fra dette, da de oftest ønsker at være anonyme og uafhængige (Seksualpolitisk Forum).

1.6 Omfang af synlig prostitution i Danmark

Socialstyrelsen har siden 2003 foretaget årlige estimater over, hvor mange personer der prostituerer sig i Danmark. Tallene dækker følgende prostitutionsformer: Gadeprostitution, klinikprostitution, escortprostitution, barprostitution og privatprostitution (Sørensen & Døssing, 2013). Beregningen er baseret på annoncer og brugeropgørelser, besøgstal fra Rederne under KFUKs Sociale Arbejde, der har kontakt til gadeprostituerede, Center Mod Menneskehandels opsøgende arbejde og Kompetencecenter Prostitutions (KCP) opsøgende arbejde overfor indendørsprostituerede i Danmark (Socialstyrelsen, 2018a).

Det seneste tal viser, at der er mere end 2.900 personer der synligt prostituerer sig i Danmark. Dette tal skal betragtes som mindste estimat, idet det antages at en del personer prostituerer sig i det skjulte uden at annoncere, hvorfor disse mennesker ikke kan tages med i beregningen. Dette betyder, at Socialstyrelsens beregninger kun omfatter, hvor mange personer, der synligt prostituerer sig i Danmark. Denne beregning fremgår af notatet 'Prostitutionens omfang og former', som er udarbejdet i 2013, hvilket betyder at det nyeste tal på prostitutionsområdet er 5 år gammelt (Socialstyrelsen, 2015). Ifølge notatet 'Mennesker, der prostituerer sig - Sociale indsatser, der virker' udarbejdet af Socialstyrelsen (2013), er det primært kvinder, der prostituerer sig. Der eksisterer ingen opgørelse over hvor mange mænd der prostituerer sig på nuværende tidspunkt (Sørensen & Døssing, 2013).

Minimumstallet på 2.900 personer, bekræftes af SFIs kortlægning af prostitutionsområdet i rapporten 'Prostitution i Danmark'. Denne kortlægning bygger på såvel kvalitative som kvantitative data og har haft til hensigt at opgøre omfanget af prostitution i Danmark, samt skabe viden om prostitutionsområdet (Kofod et. al., 2011). Det estimerede antal af personer i prostitution ifølge SFI, udgør et minimumstal på 3131 personer. De to estimater fra henholdsvis Socialstyrelsen og SFI, når derfor frem til et nogenlunde enslydende resultat, når der tages højde for den statistiske usikkerhed. Denne statistiske usikkerhed beror på den store udfordring i at bestemme omfanget af prostitution i Danmark. Når størrelsen af en population skal fastslås, er den normale fremgangsmåde at trække en tilfældig stikprøve af personer og derefter interviewe de pågældende (Kofod et. al., 2011). Denne metode har vist sig ikke at være umiddelbart mulig, når det gælder prostitution. Dette kan til dels skyldes, at emnet formentlig er tabuiseret i en sådan grad, at kun få personer som prostituerer sig, ønsker at deltage i interviews. Derudover antages det, at ca. halvdelen af dem, der prostituerer sig i

Danmark, er af anden etnisk herkomst end dansk (Sørensen & Døssing, 2013). Dette kan betyde, at der vil være en andel af de udenlandske prostituerede, som ikke ønsker at indgå i stikprøvetrækningen, på grund af manglende cpr-nummer. Disse mulige fejlkilder kan potentielt påvirke estimatet for antallet af prostituerede i Danmark. Ifølge rapporten 'Prostitution i Danmark' udarbejdet af SFI (2011), er der derfor grund til at tro, at omfanget af prostitution snarere er estimeret for lavt end for højt. Ud over den synlige prostitution findes et mørketal, idet nogle prostituerede anvender chatrooms og lignende steder på internettet, hvor der ikke er tale om annonceringer. Omfanget af disse mørketal kendes ikke (Sørensen & Døssing, 2013). Derfor findes der ingen konkret viden om, hvor mange personer der reelt prostituerer sig i Danmark, idet det samlede antal personer er vanskeligt at opgøre. Dette forklarer hvorfor de nyeste tal på prostitutionsområdet er tilbage fra 2013. Årsagen er, at metoden til beregning ikke længere betragtes som retvisende. Det er derfor ikke muligt at sige noget om, hvorvidt disse tal er repræsentative i 2018, men de kan give en indikation af omfanget, hvis man ser på registreringer af henvendelser hos Reden. Reden er et gratis og anonymt tilbud til mennesker der enten sælger eller har solgt seksuelle ydelser. Reden har på nuværende tidspunkt tilbud i Aalborg, Århus, Odense og København. Rederne i Aalborg og Odense har begge registeret alle henvendelser, hvorfor begge Reder har udarbejdet årsrapporter. Ifølge årsrapporten (2017) udarbejdet af Reden i Aalborg, er der registreret en stigning på 48,04% i antallet af brugere fra 2016 til 2017 (Reden Aalborg, 2017). Hos Reden i Odense er antallet af henvendelser i samme periode ligeledes steget fra 39 til 62 henvendelser (Reden Odense, 2017). Denne stigning i antallet af henvendelser hos Reden kan indikere, at minimumstallet på 3131 personer i prostitution stadig er forholdsvis retvisende. Dog skal det tages i betragtning, at Rederne har haft fokus på udvikling af tilbud, hvor der i 2017 har været igangsat et nyt nationalt sundhedsprojekt sponsoreret af Tryg Fonden, med fokus på udenlandske kvinder generelt (Reden Aalborg, 2017). Dette kan have haft betydning for stigningen i antallet af henvendelser, idet Rederne har haft mere målrettet opsøgende arbejde til blandt andet østeuropæiske og thailandske kvinder. På baggrund af den statistiske usikkerhed er det derfor ikke muligt at konkludere, om antallet af prostituerede i Danmark, rent faktisk er steget siden 2013 og om antallet af synligt prostituerede i Danmark fra 2013 til 2018 derfor er retvisende.

1.7 Kortlægning af prostitutionsefterspørgsel

Der findes både kvindelige og mandlige prostituerede, dog er det primært mænd, som er køber af sex. Ifølge Socialstyrelsen anslås det, at ca. 15% af danske mænd mellem 18 og 65 år har købt sex én eller flere gange (Socialstyrelsen, 2018a). Der eksisterer flere forskningsmæssige kortlægninger, undersøgelser og analyser som tager udgangspunkt i den prostitueredes motiver og bevæggrunde for at indgå i prostitution, hvoraf kun en lille andel beskæftiger sig med sexkøberen. Den seneste undersøgelse om prostitutionskunder er rapporten 'Kortlægning af prostitutionsefterspørgslen' udarbejdet af Rambøll Management Consulting for Ministeriet for Ligestilling og Kirke (2013). Målet med rapporten var at udbygge videns feltet og skal ses som et supplement til nuværende viden på området, ved at kortlægge omfanget af prostitutionsefterspørgslen i Danmark, samt at opnå viden om bevæggrunde og holdninger til sexkøb. I rapporten har 7.000 mænd deltaget i undersøgelsen og omfatter ikke kvindelige sexkunder. Undersøgelser af omfang af kvinder, som køber sex, er et spørgsmål som fortsat mangler at blive besvaret.

Kortlægningen af prostitutionsefterspørgslen i Danmark viser at køb af sex hos prostituerede er relativt udbredt blandt danske mænd, idet andelen af mænd i aldersgruppen 18-65årige, som har erfaring med købesex, er 15,5%, hvilket svarer til mellem ca. 260.000 og 285.000 mænd, som på mindst et tidspunkt i livet har købt sex (Rambøll, 2013). Rapporten viser, at der ikke eksisterer nogle væsentlige socioøkonomiske forskelle mellem danske mænd, med og uden erfaring med købesex. Der er grundlæggende sexkøbere i alle aldersgrupper og samfundslag, dog findes en mindre overrepræsentation af faglærte, samt mænd i den laveste indkomstkategori for mænd med erfaring (Rambøll, 2013). Hvor der ikke synes at herske nogen entydig sammenhæng mellem socioøkonomiske baggrundsvariable og erfaring med sexkøb, så viser kortlægningen, at der grundlæggende findes tre grupper af bevæggrunde for køb af seksuelle ydelser; Biologiske, psykologiske og sociologiske (Rambøll, 2013). I forhold til de biologiske årsager virker det til, at især det fysiske behov for sex, er drivende for sexkøbet. Her ses mandens seksualdrift og behov som et instinkt, og betragtes som en ukontrollerbar impuls. Ud fra et psykologisk perspektiv, indikerer rapporten at det følelsesmæssige behov for intimitet samt nærhed, at have væsentlig betydning for køb af seksuelle ydelser. I de sociologiske bevæggrunde, er de grundlæggende faktorer ønsket om at indgå i et fællesskab. Hermed menes, at der i visse mandlige sociale arenaer kan være en norm om,

at købesex er noget der skal prøves og som kan betragtes som en form for overgangsritual, eller i andre tilfælde noget man gør, for at få en fælles oplevelse sammen (Rambøll, 2013).

I forhold til holdninger til køb af sex, er flertallet af de danske mænd enige i, at det er i orden at købe seksuelle ydelser hos et andet menneske. Der synes at være en almen accept af muligheden for købesex. Rapporten 'Kortlægning af prostitutionsefterspørgslen' viser, at dette hverken skyldes, at sexkøberne ikke er bekendte med de menneskelige konsekvenser for de prostituerede og argumenter imod prostitution, men at dette blot ikke har betydning for deres holdning. Kortlægningen viser dog, at grænsen synes at gå ved sexkøb, som involverer handlede kvinder, hvor den prostitueredes individuelle frihed, har betydning for sexkøberes overordnede holdning til prostitution (Rambøll, 2013).

1.8 Definition af et socialt problem

Når sociale problemer skal defineres, er der ofte forskellige definitioner og opfattelser af, hvad et socialt problem er. Det kan være vanskeligt at lave en umiddelbar definition af sociale problemer, idet sociale problemer er komplekse, nuanceret og foranderlige. I definitionen af om noget er et socialt problem, ligger også en diskussion om det er menneskelige problemer eller samfundsmæssige problemer. I denne diskussion vedrører også spørgsmålet om hvad årsager til sociale problemer er (Meeuwisse & Swärd, 2002). Dette spørgsmål vil blive behandlet i afsnittet; Prostitution som socialt problem.

Der kan være forhold som visse borgere og/eller grupper opfatter som problematisk og ønsker hjælp til at løse, hvor disse problemer ikke vil blive opfattet som problemer der ønskes hjælp til, af andre borgere og grupper (Bundesen, 2015). Her er der behov for en instans der kan bedømme, hvilke ønsker der skal imødekommes. Samtidig vil sociale problemer kunne defineres ud fra videnskaben og dennes teorier. Ved hjælp af videnskabelige teorier bliver sociale problemer defineret ud fra de konsekvenser problemet har for borgeren, grupper og/eller samfundet. Dog er der i videnskaben forskellige teorier og perspektiver på, hvad der er sociale problemer. Dette hænger sammen med, at der ofte indgår spørgsmål om normer, værdier og begrebers betydning i forskningen, som spiller en væsentlig rolle i viden. Ydermere er der i definitionen af sociale problemer, indflydelse fra politiske- og samfundsmæssige kontekster (Bundesen, 2015). For at kunne lave en definition af, om noget er et

socialt problem, afhænger “problemet” af de samfundsmæssige interesser, normer og værdier. For at problemet kan blive anerkendt som et socialt problem, gennemgås en proces, hvor en oplevet besværlighed, mistroivsel, lidelse eller uretfærdighed bliver socialt anerkendt og ender med en samfundsmæssig enighed om, at det er noget der bør afhjælpes gennem en fælles politisk intervention (Bundesen, 2015). Lektor i samfundsvidenskab Peter Bundesen (2015) beskriver denne proces som en kravgørelsesproces, når der stilles krav til at det politiske system bør hjælpe til at løse en uønsket social livssituation. Nogle uønsket livssituationer forbliver besværligheder og sociale uretfærdigheder, som forbliver uløste eller løses via familie eller privat købte forsikringer og dermed er løsningen ikke rettet mod det politiske system (Bundesen, 2015). Kravgørelsesprocessen er dermed afgørende for, om en uønsket social livssituation bliver anerkendt som et socialt problem. De uønskede sociale livssituationer som det politiske system i Danmark har påtaget sig ansvaret for, er sociale forandringsprocesser, omsorg og forsørgelse (Bundesen, 2015, p. 27), hvilket i praksis betyder områder inden for Socialministeriet og Beskæftigelsesministeriet. Processen i det politiske system er også præget af historisk, kulturelle og politiske forhold, som har betydning for hvordan samfundet ser på problemer og hvordan problemerne skal håndteres (Meeuwisse & Swärd, 2002). Definitionen af sociale problemer, skal også ses i lyset af forskellige velfærdsmodeller, som blandt andet Den nordiske model (Meeuwisse & Swärd, 2002).

“Den nordiske model” er karakteriseret ved statens stærke stilling, både i politiske og sociale henseende. En aktiv arbejdsmarkedspolitik, et system der sikrer borgerne mod tab af indkomst, en bred offentlig servicesektor, en vidtgående statslig regulering af sektorer som boligmarked og et system med høje skatter er aspekter der ofte fremhæves som eksempler på nordisk særtræk. Det hører også til statens ansvar at forebygge sociale problemer. Kravet om offentlige løsninger, universalisme og solidaritet har medført at markedets, familiens og frivillige organisationers betydning er mindre end i andre velfærdssystemer (Meeuwisse & Swärd, 2002, p. 43).

Med statens stærke stilling i Den nordiske model, er der begrænsninger i borgerindflydelse på definitionen af sociale problemer, som vil blive diskuteret i afsnittet; Prostitution som et socialt problem. I statens stærke stilling ligger også at der gennem tiderne er forskellige perspektiver på

sociale problemer, som har betydning for definitionen. Som en af de eneste defineret som socialt problem gennem tiden, er prostitution. Prostitution har som beskrevet i den historiske gennemgang, altid været anset som et offentligt anliggende og prostitution var et betydeligt uønsket samfundsmæssigt problem, som krævede en fælles politisk intervention.

1.8.1 Prostitution som et socialt problem

I 1999 fremsatte tidligere justitsminister Frank Jensen et lovforslag til ændring af Straffeloven, med henblik på at afkriminalisere prostitution. På det grundlag vedtog Folketinget en ophævelse af løsgængeriparagrafferne fra 1906, som fremgår af Straffelovens §§ 198 og 199 (Sandvej, s.d.). Som bemærkninger til lovforslaget, blev det fremhævet, at afkriminalisering ikke er ensbetydende med, at der er tale om en legalisering (Justitsministeriet, 1998).

”Den foreslåede afkriminalisering af prostitution m.v. har således alene til formål at markere, at prostitution i sig selv ikke bør anses som en kriminel aktivitet. Prostitution er derimod både et udtryk for og årsag til sociale problemer, som bedst løses i det socialpolitiske regi. Afkriminaliseringen skal ikke indebære, at prostitution i øvrigt anses som et lovligt erhverv.” (Justitsministeriet, 1998)

Med afkriminaliseringen af prostitution overgik prostitution fra Straffeloven til Lov om Social Service (SEL). Prostitution betragtes - sammen med en række andre fænomener, ud fra SEL som et socialt problem, med social udsathed som konsekvens, eller en direkte årsag hertil. Fordelen ved at blandt andet prostitution er formuleret som et socialt problem i SEL er, at der målrettet kan sættes ind med socialpolitiske tiltag (Wiingaard, Jakobsen, Døssing, Sørensen & Rasmussen, 2010). Ulempen er, at når der kommer en definition på, inkluderer det en lang række mennesker i kategorien ‘socialt udsatte’, som reelt ikke er det (Wiingaard et al., 2010).

Den overordnede målsætning for det sociale arbejde med prostituerede fremgår af formålsvejledningen til Serviceloven. Heraf fremgår det, at kommunerne har en særlig opgave i at støtte borgere, der ønsker hjælp til prostitution ophør. Rådgivningen skal indeholde en afklaring af

den enkelte prostitueredes personlige forhold og ressourcer, herunder eventuelt behov for psykologbistand eller andre behandlingstilbud. Som bemærkningen til loven fremgår det, at “Det er alene de mennesker, der selv oplever prostitution som et socialt problem, der er omfattet af målsætningen. Denne gruppe mennesker har ofte en række sammensatte problemer ud over prostitution” (Socialstyrelsen, 2017a). Med dette citat menes der, at prostitution i sig selv ikke udgør en krænkelse af mennesker der vælger prostitution som levevej.

I Danmark er der ikke enighed om, hvordan fænomenet prostitution skal forstås, så dette projekt tager udgangspunkt i Videns- og Formidlingscenter for Socialt Udsattes definition af fænomenet, som igen tager udgangspunkt i en samfunds- og markedsmæssig definition af fænomenet (Rasmussen, 2007).

“Som samfundsmæssigt fænomen udspiller prostitution sig på et marked med en køber og en sælger af seksuelle ydelser. På markedet optræder også andre aktører, eksempelvis bagmænd der bidrager til – og profiterer af – at sex-markedet eksisterer. Sælgeren, der oftest er en kvinde, har samfundet traditionelt valgt at eksponere, stemple eller kriminalisere. Prostitutionskunden, der næsten altid er en mand, har derimod i almindelighed været usynlig og er derfor heller ikke stemplet på samme negative måde som den prostituerede” (Rasmussen, 2007, p. 22).

En ting er hvordan fænomenet prostitution forstås i det danske samfund, en anden ting er hvordan prostitution forstås som et socialt problem. Som beskrevet i den historiske gennemgang, har prostitutionsdebatten i Danmark været præget af konfliktende holdninger, hvor der på den ene side blandt andet i formålsvejledningen til SEL bygger på respekt for den enkeltes valg af levevej og på den anden side er der også en holdning om, at sådanne valg af levevej er udtryk for og årsag til sociale problemer (Rasmussen, 2007).

For at skabe yderligere forståelse for fænomenet prostitution som socialt problem, er der forskningsmæssigt tre forskellige sociologiske/teoretiske perspektiver på prostitution; den funktionalistiske, den feministiske og det sociale interaktions- og kontrolperspektiv (Bømler, 2015). De følgende beskrivelser af de tre perspektiver bygger på Tina Bømlers beskrivelser af de tre perspektiver, og om hvorvidt det er et socialt problem (2015, pp. 145-147).

Den funktionalistiske forståelse af prostitution, er at prostitution både er normalt og nødvendigt for et civiliseret samfund. I dette perspektiv anses de prostituerede for værende dårligt begavede, mentalt forstyrrede kvinder, der er hyperseksuelle og gennem prostitution får dækket deres atypiske behov for sex. Kvinderne er startet i prostitution, grundet traumatiske oplevelser i barndommen. Det funktionalistiske perspektiv handler kort sammenfattet om, at det er urealistisk og ikke mindst uhensigtsmæssigt at afskaffe prostitution (Bømler, 2015). Strengere kontrolforanstaltninger vil blot gøre prostitution mere skjult og "visse" mænd og handicappede vil blive totalt isoleret (Bømler, 2015). I dette perspektiv er prostitution derfor et nødvendig onde i et velfungerende samfund.

Det feministiske perspektiv adskiller sig på flere måder fra ovenstående perspektiv. I det feministiske perspektiv anses prostitution ikke som et naturligt og universelt fænomen, men som en ulighed mellem mænd og kvinder, og magtfordelingen i samfundet og et socioøkonomisk perspektiv. Hvor det i den funktionalistiske forståelse, gøres prostituerede kvinder til en psykisk og social afvigende nødvendig handelsvare, er vejen ind i prostitution i det feministiske perspektiv, et rationelt alternativ til dårligt betalte job (Bømler, 2015).

I det sociale interaktions- og kontrolperspektiv betragtes prostitution som et relativt fænomen, der forandres gennem tid. I dette perspektiv fokuseres her ikke så meget på samfundsmæssige og individuelle årsager og konsekvenser ved prostitution, men derimod på de myndigheder, der kontrollerer og dem der kontrolleres. Hvis prostitutionskunderne eksempelvis kriminaliseres, vil det i dette perspektiv formentlig betyde, at samfundet mister kontrollen med prostitution og samfundet vil miste kontrollen med eksempelvis de forhold de prostituerede arbejder under og prostitution vil gå "under jorden" (Bømler, 2015). "Det interaktionistiske og kontrolperspektivet peger på, at den måde samfundet definerer prostitution på, er kendetegnede ved en forenkling og er baseret på negative forventninger" (Bømler, 2015, p. 147). Med dette menes der, at der ikke eksisterer nogen naturgiven kategori af definitionen prostitution.

I den Nationale handlingsplan på prostitutionsområdet (2017) placeres prostituerede som en af de mest udsatte grupper i Danmark, som har behov for en kontinuerlig indsats til at hjælpe mennesker i prostitution med at komme ud af prostitution. Der er dog ingen forskningsmæssige evidens for, at prostitution er et socialt problem, som har behov for en kontinuerlig indsats (Bømler, 2015). Som beskrevet i ovenstående afsnit definerer Bundesen (2015) et socialt problem, som et oplevet problem som kræver handling i det politiske system. Samtidig beskrives der i formålsvejledningen til SEL, at

det kun er et socialt problem, hvis den prostitueret oplever det som et socialt problem. Ifølge lektor Tina Bømler (2015) findes der ingen forskningsmæssige entydige svar på, om prostitution generelt får psykiske og/eller sociale følgevirkninger, som kan føre til sociale problemer.

Ud fra Bundesens (2015) definition bliver prostitution ikke behandlet som et socialt problem, idet der i praksis kan konstateres, at den sociale indsats primær kun består af forsøgs- og udviklingsprojekter (Bømler, 2015, p. 144), såsom Exit Prostitution-projektet, der er dokumenteret og beskrevet i rapporter fra VIVE (SFI). Der findes ingen organisatorisk forankret indsats, med juridiske- og økonomiske kompetencer (Bømler, 2015), til trods for at ændringen af straffeloven i 1999 og SEL slår fast, at prostitution er et udtryk for og årsag til sociale problemer. I formålsbeskrivelsen i SEL § 1, stk. 1 nr. 1, har loven til formål at tilbyde rådgivning og støtte for at forebygge og afhjælpe sociale problemer, endvidere er socialrådgiveren jf. SEL § 10 forpligtet til at tilrettelægge en stringent og helhedsorienteret indsats for den prostituerede. Idet det antages, at der ingen administrative retningslinjer er i kommunerne, for hvorledes indsatsen over for prostituerede håndteres, befinder prostitution, som et socialt problem, sig i konfliktende arenaer, både i det politiske system og blandt socialrådgivere der beskæftiger sig med prostitution som socialt problem (Bømler, 2015). Dette antages at have den konsekvens, at den prostituerede ikke ved hvad der venter dem, hvis de henvender sig til kommunen. Dette projekt vil derfor være en vekselvirkning på flere niveauer, men der vil blive foretaget kvalitative undersøgelser på professionsniveau.

1.9 Prostitueredes levevilkår og situation

På Socialstyrelsens hjemmeside fremgår det, at det er vanskeligt at afklare, hvilke risici der kan være ved prostitution. Dette begrundes med at de problemstillinger, som flere prostituerede har, kan være problematiske at se, hvorvidt de skyldes prostitution, eller om der er andre årsagsforklaringer (Socialstyrelsen, 2018a). I den forbindelse udarbejdede Socialstyrelsen i 2010 rapporten 'Prostitution på massageklinik – risici og velbefindende', hvis formål var at kortlægge, hvilke risici danske kvinder, der prostituerer sig, udsættes for. I rapporten forsøger Socialstyrelsen derfor at afdække de fysiske, psykiske og sociale skadevirkninger der kan dokumenteres, ved at prostituere sig på massageklinik. Undersøgelsen dækker dog ikke hele prostitutionsfeltet, og kan derfor ikke overføres til eksempelvis escort og gadeprostitution. I rapporten beskrives, at socialt udsatte har dårligere

helbredsforhold end befolkningen generelt (Wiingaard et. al., 2010). Faktorer, som kan være negativt medvirkende til udsatte gruppers helbredsforhold, er uhensigtsmæssig livsstil, svage sociale relationer, samt uddannelsesbaggrund. For de kvinder, der prostituerer sig på massageklinik, viser rapporten, at der er en række indikatorer, såsom lavt uddannelsesniveau og social isolation, som antyder, at prostituerede dermed kan have dårligere helbred end befolkningen generelt. På denne baggrund kan det være vanskeligt at antage, at nogle af de fysiske skadevirkninger som prostituerede oplever, alene skyldes prostitution, eller om det er andre forhold i den prostitueredes liv, som spiller ind.

Rapporten 'Prostitution på massageklinik – risici og velbefindende' peger på en sammenhæng mellem prostitution og udvikling af psykosomatiske symptomer og lidelser. Dog forklares det, at det ikke er muligt at afgøre, om disse skyldes selve prostitutionsakten, eller skal tilskrives andre forhold, såsom den samfundsmæssige stigmatisering, den enkeltes personlige eller økonomiske problemer (Wiingaard et. al., 2010).

Stigmatisering fremhæves i rapporten, som det absolutte centrale sociale problem ved at være prostitueret. Stigmatiseringen kan blandt andet medføre, at mange lever et dobbeltliv, isolerer sig og har få venner uden for prostitutionsverdenen (Wiingaard et. al., 2010). På denne baggrund vil problemstillingen vedrørende stigmatisering af prostituerede blive udfoldet i afsnittet - 'Stigmatisering i et teoretisk perspektiv'.

I forbindelse med kunderelationen beskriver rapporten, at mange af de kvinder som prostituerer sig, føler sig tvunget til at overskride egne grænser, som forbindes med store skadevirkninger. En tidligere prostitueret fortæller, hvordan hendes grænser skred i prostitution relationen:

”Når man er prostitueret rykkes ens grænser hele tiden. Jeg har set så mange grimme ting. Jeg er blevet truet og har skullet gøre ting, som jeg hadede og frygtede. Du drømmer ikke om, hvor syg og ulykkelig, man kan være indeni.” (Wiingaard et. al., 2010, p. 54).

At få egne fysiske, følelsesmæssige og seksuelle grænser overskredet, kan medvirke til psykiske problemer. Nogle psykologer anfører, at symptomer og reaktionsmønstre efter prostitution ligner

PTSD¹ (Wiingaard et. al., 2010). I rapporten 'Prostitution i Danmark', udarbejdet af SFI (2011), viser det kvalitative materiale i undersøgelsen, at der i et vist omfang finder grænseoverskridelse sted inden for alle arenaer af prostitution (Kofod et. al., 2011). 57% af de gade prostituerede oplever at have fået deres grænser overskredet, hvor det gælder 17% af de klinik prostituerede, mens henholdsvis 11% af de escort prostituerede har oplevet grænseoverskridende oplevelser (Kofod et. al., 2011). Endvidere finder vold sted på samtlige arenaer inden for prostitution, dog indikeres det, at de gade prostituerede er i størst risiko for at blive udsat for vold. Ifølge Socialstyrelsens rapport 'Prostitution på massageklinik – risici og velbefindende', kobles de prostitueredes grænsesætning ofte til deres stigende behov for at tjene penge. Behovet for penge kan derfor betyde at den prostitueredes grænser vil flytte sig, alt efter kundernes behov og lyster. Det kunne derfor tyde på, at kunden er den styrende i prostitutionsrelationen, og den prostituerede derved overskrider egne grænser. Der hersker således et økonomisk incitament for at nogle mennesker vælger at prostituerer sig. Det økonomiske aspekt anses som en væsentlig årsag til prostitutionsdebut, idet 81% af de prostituerede på massageklinikker, angiver pengemangel som den væsentligste årsag til at gå ind i prostitution. Endvidere er behovet for penge selvsagt grund til fortsat prostitution, eftersom prostitutionen for de fleste prostituerede er deres primære indtægtskilde (Wiingaard et. al., 2010). Dette understøttes af SFI rapporten 'Prostitution i Danmark', hvor 85% af de adspurgte prostituerede angiver, at økonomien havde en afgørende rolle i påbegyndelsen af prostitutionsforløbet (Kofod et. al., 2011).

SFI-rapporten 'Prostitution i Danmark' omfatter kvalitative undersøgelser af både klinik, escort og gade prostituerede. Materialet viser, at misbrug har været en afgørende faktor for påbegyndelsen af et prostitutionsforløb, dog er dette kun gældende for de gade prostituerede. 54% af de gade prostituerede angiver, at finansiering af et misbrug, har været den vigtigste grund at gå ind i et prostitutionsforløb (Kofod et. al., 2011). En gade prostitueret fortæller, hvordan et misbrug var medvirkende årsag til påbegyndelse af et prostitutionsforløb; "... Jeg solgte stadigvæk stoffer, og så tjente jeg så også penge på prostitutionen ved siden af. Og så fik jeg pludselig et overskud af penge. Så jeg begyndte bare at fylde mere og mere på, af stofferne, ik." (Kofod et. al., 2011, p. 172). Med denne udtalelse antydes det, at behovet for at få finansieret et misbrug kan være en årsagsforklaring til at nogle mennesker

---

¹ "Posttraumatisk belastningsreaktion (PTSD) er en forsinket stressreaktion på svær psykisk belastning. Den voldsomme hændelse, man har været udsat for, resulterer i et uforholdsmæssigt højt stressniveau eller alarmeredskab" (Psykiatri Fonden, 2018).

vælger at prostituerer sig, men at en stigende indtægt samtidig kan betyde et stigende misbrug. Dette kan være medvirkende til, at nogle mennesker derved får vanskeligt ved at indfri et eventuelt ønske om prostitutionsophør.

1.10 Problemformulering

Med udgangspunkt i ovenstående problemfelt, er projektgruppen nået frem til følgende problemformulering;

“Hvilken betydning har lovgivningerne vedrørende prostitution, i forhold til det sociale arbejdes praksis?”

1.11 Afgræsning

Følgende afsnit beskriver dette projekts til- og fravalg i forhold til at afgrænse projektets problemstilling. Dette bachelorprojekt tager udgangspunkt i området, socialt udsatte voksne, med det overordnede emne, prostitution. Projektgruppen har i den forbindelse fundet det interessant at undersøge betydningen af de tvetydige lovgivninger vedrørende prostitution, for det sociale arbejdes praksis. Projektgruppen har valgt at se bort fra andre problemstillinger vedrørende prostitution, dog er vi bevidste om, at der findes rufferi, prostitution af børn og unge under 18 år, samt trafficking². Dette skyldes at disse emner hver især er særdeles omfattende og adskiller sig betydeligt fra hinanden rent juridisk.

Målgruppen er derfor afgrænset til de borgere, som modtager offentlig forsørgelse, samtidig med at de prostituerer sig. Projektets hovedfokus er på professionsniveau, hvor vi ønsker at belyse, hvorledes socialrådgiveren forholder sig, når der opnås viden om en borger, som prostituerer sig. Projektet tager derfor udgangspunkt i det sociale arbejdes praksis på et jobcenter. Derfor er projektets

---

² Trafficking er handel med mennesker til prostitution, som er et globalt fænomen (Kongstad, 2016)

undersøgelsesfelt ligeledes socialrådgivere, ansat på jobcentre, som har erfaring med borgere, som prostituerer sig, samtidig med at de modtager offentlig forsørgelse.

Kapitel 2 Metode

I de følgende afsnit redegøres der for det videnskabsteoretiske udgangspunkt for dette projekt. Der vil ligeledes blive redegjort for de metodiske valg, som dette projekt tager udgangspunkt i, som undersøgelsesramme for projektets egen indsamling af empiri, herunder juridiske og etiske overvejelser.

2.1 Videnskabsteori

Videnskabsteori i dette projekt, bruges som redskab til at forstå hvordan bestemte forståelser, forklaringer og definitioner af virkeligheden er fremkommet, samt hvilket vidensgrundlag de bygger på.

Den videnskabsteoretiske tilgang i dette projekt vil tage udgangspunkt i hermeneutikken. I den hermeneutiske tilgang lægges der vægt på, at al forståelse er produktet af en tolkning, ud fra en forforståelse. Ordet hermeneutik, udspringer af det græske ord hermeneuein, og betyder i sin enkelte forstand læren om forståelse. Den klassiske udgave af hermeneutikken blev særligt anvendt i antikken til at fortolke tekster med forståelse som mål. I romantikken udvidede den sig til også at omfatte forståelse af handlinger og personer (Birker, 2013). Ved brug af den hermeneutiske tilgang, ønsker vi at forstå, hvordan informanterne oplever situationen og vores viden vil blive udviklet, når vi tør sættes vores forforståelse i spil. Princippet i denne tilgang bygger på, at perspektivet er forankret i kontekst, hvilket er afgørende for, hvordan vi forstår informantens historie i et større perspektiv (Ingemann, Kjeldsen, Nørup & Rasmussen, 2018). Dette projekt vil gøre brug af et centralt begreb indenfor hermeneutikken; den hermeneutiske cirkel (Jacobsen & Pringle, 2016), hvor forforståelse er en væsentlig del af tolkning og dermed forståelsen for informanternes mening, men som taler imod relativismen. Forforståelser indeholder fordomme, men disse fordomme skal ses i et større perspektiv, den som forudfattede holdninger. Et menneskes fordomme er kendetegnende for vores måde at være tilstede i nuet på. Fordommene er de forventninger og meninger, som vi alle har med os (Birker, 2013).

De forforståelser der ligger til grund for dette projekt, er at vi som socialrådgiverstuderende har en viden om socialt arbejde med socialt udsatte mennesker. Vores forforståelse er ligeledes blandt andet

skabt af, at vi efter gennemlæsning af eksisterende empiri, har hypoteser om, at der ingen administrative- eller juridiske retningslinjer er, for socialt arbejde med prostitueret. Vi har yderligere formodninger om, at prostitution er så stigmatiserende, at socialrådgiveren ofte ikke kommunikativt formår at gå ind i samtalen om det.

Vi vil hele tiden sætte vores forforståelse i spil og vil løbende blive genskabt og gennem analysedelen blive til en ny forståelse af problemstillingen. Gennem kvalitative interviews vil vi forsøge at skabe en forståelse for socialrådgiverens handling, kommunens indsatser og etiske perspektiver. Med den hermeneutiske tilgang i det kvalitative interview, sker der en vekselvirkning mellem vores forforståelse, viden og erfaringer og det undersøgte fænomens historie. Vi vil stille spørgsmål, fortolke svarene, reviderer vores forforståelser, stille nye spørgsmål og igen reviderer vores forforståelse i samspil med relevante teorier og viden. Dette ender med det, man i hermeneutikken kalder horisontsammensmeltning, hvor man kommer så tæt som muligt på en forståelse for den andens forståelse i den kontekst, som den anden er en del af (Engen, Østergaard (red.), Olsen, Ringø & Nielsen, 2016). Vi vil pendle mellem forståelsen for de enkelte dele ud fra helheden, mens helheden omvendt må forstås ud fra delene. Dermed skaber vi en helhedsorienteret forståelse af det undersøgte fænomen.

Vi er bevidste om, at der i gennem en hermeneutisk tilgang ikke opnås én endelig sandhed, idet fortolkningen ud fra en anden forforståelse, vil skabe en anden helhed og dermed en anden sandhed (Guldager, 2015). Vi er ligeledes bevidste om, at valg af teori gør det muligt at fortolke og forstå empirien og informanternes fortællinger. Samspillet mellem teori og empiri er afgørende for, om en undersøgelse kan bidrage med nye erkendelser (Guldager, 2015). I den hermeneutiske tilgang er der to faldgruber vi kan være opmærksomme på; den induktive faldgrube og deduktionens faldgrube. I den induktive faldgrube, kan vi komme til at tro, at vi kan undersøge et fænomen i vores problemstilling, uden forforståelse, derfor er denne fremlagt i vores problemstilling. I deduktionens faldgrube kan vi risikere at være for sikre på vores forforståelse, vores teoretiske udgangspunkt, således vi ikke ser, hvor empirien sætter spørgsmålstejn ved vores forforståelse. Vi vil ikke opdage noget nyt, idet vores forforståelse ikke bliver udfordret i vores undersøgelse (Guldager, 2015). Dermed vil vi miste det hermeneutiske perspektiv på projektet.

2.2 Kvalitativ metode

I dette projekt vil der blive anvendt kvalitative metoder til indsamling og behandling af viden. Kvalitative metoder er særlig velegnede til at skabe viden i tilknytning til et fagligt problem om mennesker og samfund (Ingemann, Kjeldsen, Nørup & Rasmussen, 2018). Kvalitative metoder bygger alle på videnskabelige grundlag og som har en række forskellige redskaber, der anvendes til at skabe viden ud fra en bestemt systematik (Ingemann et. al., 2018). De kvalitative metoder kan hjælpe os i en proces mod målet og give os mulighed for indsigt i socialrådgiverens handlinger og opnå viden om vores problemstilling. Ved valg af denne metode, fravælges samtidig den kvantitative metode. Denne metode kræver et befolkningsudsnit, som har en størrelsesorden, som vi datamæssigt ikke har mulighed for at administrere, hvorfor vi har fravalgt denne metode.

Til indsamling af dette projekts empiri, vil vi gøre brug af den kvalitative metode, hvor der som redskab anvendes interviews og observationer. Formålet med at anvende kvalitative interviews er at få adgang til flere nuancer og perspektiver på at få belyst vores problemstilling. Det er ligeledes for at kunne komme helt tæt på og dermed få dybde i det vi ønsker at undersøge (Ingemann et. al., 2018). I dette bachelorprojekt har det i det egen indsamlede empiriske materiale, ikke været muligt at interviewe Aalborg Kommune. Som en løsning på dette, har projektgruppen gjort brug af triangulering (Nielbo, 2017). Formålet ved at anvende triangulering, er at kunne sammenligne forskellige synspunkter på samme fænomen. Triangulering kan endvidere være medvirkende til at sikre en vis grad af validitet i den primære empiri. Metoderne er fleksible og giver mulighed for at implicere den hermeneutiske cirkel, idet vi kan vende tilbage til informanterne, hvis der ønskes yderligere vekselvirke. Validiteten styrkes ligeledes, da vi får forskellige aspekter på projektets problemstilling og får mulighed for at sammenligne disse i vores analysedel. I projektet begrundes der løbende for de valg og teorivalg der er taget i projektet, for at besvare vores problemformulering. Det primære og sekundære empiriske materiale inddrages systematisk i projektets analysedel, hvor det anses som relevant, således analysen ikke er præget af tilfældigheder.

Projektgruppens primær empiriske materiale har nogle begrænsninger, idet projektgruppen udelukkende har foretaget kvalitative interviews. Det har ikke været muligt at observere en samtale mellem en socialrådgiver og en prostitueret borger, hvor projektgruppen selv kunne analysere på

relationen og interaktionen. Projektet omfatter socialrådgiverens oplevelse og forståelse af samtalen med den prostituerede, hvorfor det ikke er muligt at opnå et helhedsbillede af interaktionen.

Projektgruppen er opmærksomme på, at der er en risiko for at problemformuleringen ikke kan besvares, idet den kvalitative metode er uforudsigelig og at det for socialrådgiveren kan være vanskeligt at verbalisere det sociale arbejdes praksis.

2.3 Valg af interviewform

Der anvendes kvalitative interviews, idet projektgruppen ønsker at opnå mest mulig viden, hvilket må formodes sker bedst i den personlige samtale. Samtalen har et bestemt formål, hvor projektgruppen på forhånd har indhentet eksisterende empiri, omhandlende prostitution. Der ønskes yderligere viden om emnet, konstrueret ud fra informanternes forståelser.

Projektgruppen vil gøre brug af semistrukturerede interviews som forskningsmetode, hvor temaet er fastlagt fra start, ud fra projektets problemformulering, hvor de udarbejdede spørgsmål vil være åbne men dog konkrete. Projektgruppens spørgsmål vil være udarbejdet med henblik på at indfange det som ønskes undersøgt. Denne metode giver muligheden for at stille opklarende spørgsmål, samt få et personlig indtryk af dette projekts informanter.

I den kvalitative metode, hvor der anvendes interview for at opnå kvalitet, er det hermeneutiske perspektiv centralt. Dette lægger op til en proces for at finde meningen i socialrådgiverens handling, ved at indleve os i dennes tænkning og mening (Ingemann et. al., 2018).

Projektgruppen skal i den kvalitative metode være bevidste om, at informanterne føler sig trygge og har lyst til at åbne op. Projektgruppen skal sørge for være i stand til at stille spørgsmål, som giver svar på dette projekts problemformulering. Projektgruppen skal være opmærksomme på egne forforståelse og gøre brug af kommunikationsredskaber, således at projektgruppen ikke leder svarene i en bestemt retning. Projektgruppen skal derudover være kritiske over for informanterne og afprøve deres svar, ved at stille spørgsmålstegn ved dem (Ingemann et. al., 2018).

Ved brug af semistrukturerede interviews, vil der fra start være fastlagt nogle temaer som er udformet ud fra projektets problemstilling og dertil vil der være åbne og konkrete spørgsmål. Spørgsmålene vil på forhånd være udarbejdet i en interviewguide, som skal sikre at projektgruppen bevarer overblikket, samt at sikre mest mulig indsigt og forståelse af

problemstillingen. Interviewguiden skal endvidere sikre, at temaerne bliver belyst gennem interviewet (Ingemann et. al., 2018). Interviewets temaer er blevet fastlagt ud fra projektets problemformulering, som ydermere er bestemt ud fra projektgruppens ønsker. Disse temaer er; Serviceloven, Straffeloven, socialt arbejdes praksis og opnåelse af viden. Disse faste temaer vil blive berørt i de to semistrukturerede interviews med socialrådgivere ansat på jobcentre. I interviewet med informant 3, som foregår telefonisk, er temaerne Straffeloven og det sociale arbejdes praksis i fokus. Dette interview er udarbejdet for sikre triangulering i undersøgelsen, idet det ikke har været muligt for projektgruppen at få Aalborg Kommune til at medvirke i det primære empiriske materiale. Temaerne anvendes som inspiration til kodning af interviewene, som vil blive yderligere beskrevet i afsnittet om; databearbejdning.

Metoden fordrer at informanterne kan give uforudsigelige svar, hvilket projektgruppen, som interviewer, kan følge op på. Semistrukturerede interviews er ideelt at anvende i dette projekt, idet den giver muligheden for at forstå socialrådgiverens arbejde i praksis og kan udfordre og inspirere projektgruppens forforståelser. Dog skal projektgruppen ved anvendelse af denne metode være bevidste om, at informanterne føler sig trygge, således de her lyst til at åbne op om deres erfaringer med borgere, som prostituerer sig. Projektgruppen skal dog samtidig være kritiske over for informanterne og udfordre deres svar, ved at stille spørgsmålstejn ved dem (Ingemann et. al., 2018).

2.4 Valg af informanter

Der udvælges i alt seks informanter, som alle har erfaring med mennesker, som sælger seksuelle ydelser. Det har fra projektgruppens side været et krav at informant 1 og 2 fra jobcentrene, er uddannet socialrådgivere. Dette er for at få en faglig og subjektiv mening om socialrådgiverens arbejde i praksis. Projektgruppen er kommet i kontakt med disse informanter gennem uddannelsens praktikforløb og efterfølgende studiejob. Dog er der fravalgt informanter, som projektgruppen arbejder tæt med i hverdagen, eftersom nogle af spørgsmålene kan være af følsom karakter. Endvidere inddrages forskellige fagfolk som informanter fra henholdsvis Reden Aalborg, Kompetencecenter Prostitution, Socialstyrelsen og VIVE- Det Nationale Forskningscenter for Velfærd.

Informant 1

Informant 1 er uddannet socialrådgiver, er ansat på et jobcenter i X Kommune. Hun sidder med målgruppen aktivitetsparate (LAB §2.13) 18-30årige og få unge under 18 år (LAB § 2.9), hvor der er risiko for, de kommer i jobcentret når de bliver 18 år. Hun har i alt 64 borgere på sin sagsstamme og har 1 ½ års erfaring. Hun har igennem hele sin ansættelse haft 3-4 borgere, som hun med sikkerhed ved prostituerer sig, imens de modtager offentlig ydelse.

Informant 2

Informant 2 er uddannet socialrådgiver og har en kandidat i kriminologi. Hun er ansat ved Børne-Familieafdeling i X kommune. Hun har tidligere været ansat 2 år som socialrådgiver ved X jobcenter, hvor hendes primær målgruppe var aktivitetsparate borgere fra 18 - 30 år (LAB § 2.13). Hun sidder til dagligt med målgruppen; udsatte unge 15 - 23 år og deres familier. Hun har gennem sin nuværende stilling kendskab til borgere der med sikkerhed prostituerer sig. Socialrådgiveren oplyser kun om de borgere, der er over 18 år.

Informant 3

Informant 3 er uddannet socialrådgiver og er ansat ved Reden i X Kommune. Informant 3 opgave er at tilbyde anonym rådgivning, til enten tidligere eller nuværende prostituerede samt rådgive kommuner om håndtering af viden om prostitution. Tidligere har hun været med i et projekt som omhandlede at hjælpe kvinder ud af prostitution. Informant 3 har 5 års erfaring i arbejdet med prostituerede.

Informant 4

Informant 4 arbejder som socialfaglig medarbejder i Kompetencecenter Prostitution (KCP). KCP startede op i 2005 og har kontor i Odense. KCP hører ind under Socialstyrelsen og er et gratis tilbud

til nuværende og tidligere prostituerede. KCP tilbyder endvidere at holde foredrag og temadage om prostitution i landets kommuner.

Informant 5 og 6

Informant 5 er specialkonsulent i Center for Udsatte Voksne, Socialstyrelsen, og er medforfatter på flere vidensnotater vedrørende prostitution. Informant 6 er sociolog, ansat ved VIVE - Det Nationale Forsknings- og Analysecenter for Velfærd og medforfatter på flere SFI-rapporter, omhandlende prostitution.

2.5 Interviewguide

I de tre semistrukturerede interviews, med henholdsvis informant 1, 2 og 3 har projektgruppen opstillet en interviewguide (Bilag 1), som er benyttet som spørgeguide og hjælpemiddel under interviewene. Interviewguiden har ligeledes styret rækkefølgen af hvornår de forskellige temaer er taget op.

Alle tre interviews er startet med en introduktion til projektets emne, samt hvad formålet med interviewet er. Projektgruppen sikrede sig at alle tre informanter var indforståede med hvad deres udtalelser ville blive brugt til (Ingemann et. al., 2018). Derefter er spørgsmålene inddelt i kategorier, ud fra Serviceloven og Straffeloven, for at sikre der bliver spurgt ind til det der er relevant. Ved brug af åbne spørgsmål, sikres det at informanten har mulighed for at uddybe sit svar, frem for ved brug af lukkede spørgsmål, hvor det ofte resultere i et ja/nej svar. Projektgruppen sikrer samtidigt ved brugen af interviewguide, at spørgsmålene er udformet således at de tre informanter bliver opfordret og udfordret til at reflektere over temaet, samt deres egne oplevelser og holdninger. Vores interviewguide er empiristyret, idet spørgsmålene er udformet efter undren over eksisterende empiri.

Projektgruppen har i forbindelse med udarbejdelsen af interviewguiden gjort sig tanker om, hvordan det i praksis vil være at sidde over for informanten og afholde kvalitativ semistruktureret interview. Da projektgruppen ikke tidligere på uddannelsen har haft mulighed for selvstændig empiriindsamling, hvilket har ført til, at projektgruppen har vurderet, at der var behov for testinterview, lavet på hinanden. Dette har medført, at gruppen var mere afslappet i afholdelsen af interviewene, således

fokus har været på informanten. Dette er skønnet nødvendigt, idet gruppen er opmærksom på, at det kan være tabubelagte emner, der bliver berørt i interviewene.

Der har ikke været opstillet interviewguide, ved spørgsmål til informant 4, idet dette ikke var et forberedt telefoninterview. Projektgruppen kontaktede KCP med det formål at undersøge, hvilken funktion de har i det sociale arbejdes praksis. Informanten blev informeret om, hvad projektet var omhandlende, og spørgsmålenes relevans. I forbindelse med kontakten til informant 5 og 6 har der ligeledes ikke været opstillet en interviewguide, idet disse har ikke været direkte interview, blot et ønske fra projektgruppen om, at få bekræftet en undren. Mailkorrespondancen er vedlagt som Bilag 3. Projektgruppen har præsenteret formålet med henvendelsen og hvorfor der ønskes svar, som anvendes i analysen.

2.6 Juridiske og etiske overvejelser i forbindelse med interview

Ved afholdelse af projektgruppens kvalitative interviews, er der undervejs opstået juridiske og etiske overvejelser. Inden interviewets start, skal informanten på forhånd give samtykke til, at projektgruppen må behandle personoplysninger, der vedrører informanten, jf. Databehandlings Forordningen (DBF) artikel 4 (Den Europæiske Unions Tidende, 2016). Som dokumentation på at informanten har givet samtykke, benyttes fortrolighedserklærings kontrakten, der beskriver hvad projektgruppen har til hensigt at bruge empirien til. Informanten kan til enhver tid trække deres samtykke tilbage og projektgruppen er herefter ansvarlig for, at empiri indsamlet fra informanten ikke behandles i projektet. Der er vedlagt en underskrevet fortrolighedserklæring, til de to informanter, projektgruppen har interviewet personligt (bilag 4). Ved det sidste interview, som blev foretaget telefonisk, læste projektgruppen fortrolighedserklæringens hovedpunkter op for informanten, således informanten var informeret om ovenstående gældende regler. Projektgruppen har et ønske om at dette bachelorprojekt skal være offentligt tilgængeligt, hvorfor informanterne anonymiseres.

Som studerende er projektgruppen ikke underlagt reglerne om tavshedspligt efter Forvaltningslovens § 27 og Straffelovens § 125. Projektgruppen er derimod som dataansvarlig for egen indsamlede empiri, omfattet af reglerne i DBF. Som dataansvarlig er der nogle grundlæggende principper i databeskyttelsesreglerne, som projektgruppen vil følge. Dette er blandt andet, at det indsamlede empiriske materiale opbevares på sådan en måde, at det ikke er muligt at identificere

informanterne og alle oplysninger skal slettes efter brug. Projektgruppen er bevidste om, at der er underretningspligt, såfremt projektgruppen under opgaveskrivningen, får kendskab til at børn under 18 år, lever under forhold, som giver anledning til bekymring jf. Servicelovens § 154.

2.7 Analysestrategi til efterbehandling af materiale

Formålet med dette projekt er at få belyst de opstillede problemstillinger, beskrevet i problemfeltet. Der findes ingen standardmetoder til at analysere kvalitative interviews, da en analyse kan gribes an på forskellige måder (Kvale & Brinkmann, 2009). Dette projekts analyse tager udgangspunkt i en hermeneutisk analyse, med fokus på informanternes mening om projektets problemstillinger. I den hermeneutiske analyse er forståelse og forforståelse en forudsætning for en kontinuerlig proces (Kvale & Brinkmann, 2009). En hermeneutisk analyse vil dermed ikke repræsentere en entydig forståelse af emnet prostitution, men vil i hvert afsnit i analysen repræsentere en forståelse af de belyste temaer, ud fra informanternes svar og eksisterende empiri (Kvale & Brinkmann, 2009). Formålet med at anvende en hermeneutisk analyse er at opnå en horisontsammensmeltning, hvor projektgruppens egne fordomme udfordres og revurderes, for derefter at udvide projektgruppens egen forståelseshorisont (Ingemann et. al., 2018).

For at projektgruppen kan danne sig et helhedsindtryk af interviewene, har projektgruppen valgt at anvende kondenseret transskribering, idet det ikke er ukompliceret at transskribere ordret. Dette skyldes at de mundtlige udtryk kan virke usammenhængende, samt at faktorer som stemmeleje, kropssprog og socialt samspil ikke er synligt for læseren. Kondenseret transskribering er et skriftligt referat af interviewene, hvorefter informanternes svar struktureres ud fra identificerede meningsbærende enheder, således de er mere anvendelige til videre analyse (Kvale & Brinkmann, 2009). Ud fra deskriptiv kodning er der identificeret 8 meningsbærende temaer; Lovgivning, socialt problem, socialt bedrageri, viden, stigmatisering, etiske overvejelser, krydspres og socialt arbejdes praksis. Disse er yderligere blevet identificeret som; lovgivning, det sociale arbejdes praksis og kommunikation. De tre meningsbærende hovedtemaer er blevet systematisk gennemgået i kodningsprocessen, for at sikre at de er bærende elementer i interviewene. Der er ikke foretaget fortolkning af det sagte under interviewene, idet der vil være risiko for, at projektgruppen ubevidst

har lagt vægt på noget bestemt, og dermed har sorteret anden viden fra. Projektgruppen har derimod foretaget en direkte genfortælling af informanternes svar under hvert tema, dog med udeladelse af ord som “øh”, “ja” og andre fyldord.

I den efterfølgende analyseproces arbejdes der med de transskriberede interviews, med brug af den hermeneutiske cirkel. Her vil projektgruppen forsøge at forbinde enkelte dele til helheden, og helheden til de enkelte dele, ved hjælp af bestemte teoretiske begreber og eksisterende sekundær empiri (Ingemann et. al., 2018).

Kapitel 3 Teorivalg

I de følgende afsnit, udfoldes en redegørelse af de bærende teorier, som anvendes i analysen.

Disse teorier inddrages, idet de kan være med til at tydeliggøre den betydning, som problemstillingen om lovgivningerne vedrørende prostitution kan have for det sociale arbejdes praksis.

Der er flere forskellige måder at forstå prostitution og socialt arbejde på. Perspektiver på socialt arbejde inddrages for at forstå rammerne for det sociale arbejdes praksis, i et interaktionistisk perspektiv. I dette perspektiv inddrages psykolog Lee Shulmans tredelingsmodel, som metode i det sociale arbejde med prostituerede. Vores forståelse beror på, at de komplekse lovgivninger vedrørende prostitution, sætter socialrådgiveren i et etisk dilemma. Michael Lipskys teori om krydspres og afværgemekanismer inddrages, idet denne teori kan forklare socialrådgiverens handlinger, i arbejdet med borgeren, som prostituerer sig.

I projektet inddrages endvidere sociolog Erving Goffmans teori om Stigma. Denne teori anvendes, da eksisterende empiri peger på, at stigmatisering er et livsvilkår for mange prostituerede i Danmark. Teorien kan derfor anvendes i analysedelen, som en årsagsforklaring på, hvorfor nogle prostituerede ikke betror sig til deres socialrådgiver, og samtidig analysere på, hvorfor nogle socialrådgivere kan opleve udfordringer i samtalen med en prostitueret borger.

I dette bachelorprojekt anvendes ydermere de 4 fællesmetodiske principper. Disse principper inddrages løbende i ovenstående teorier, hvor de anses relevant og præsenteres derfor ikke som et selvstændigt teoriafsnit.

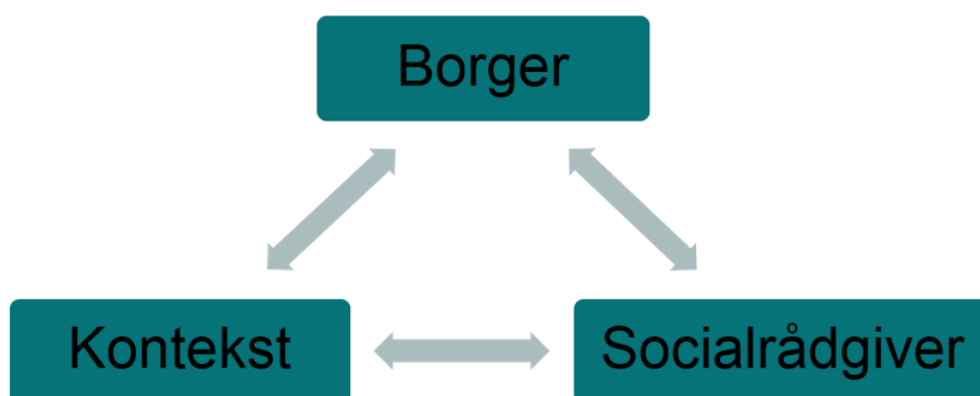
3.1 Perspektiver på socialt arbejde

Der inddrages perspektiver på socialt arbejde, idet disse har forskellige menneskesyn og værdier på individets sociale problemer. Der er fem forskellige perspektiver på socialt arbejde, som hver er overliggende tilgange, som alle udspringer fra forskellige teoretiske rammer, som benyttes i socialt arbejde. Teorierne har forskellige underliggende syn/helhedssyn på mennesket og alle har forskellige løsninger til forandring af sociale problemer (Hutchinson & Oltedal, 2006). De fem perspektiver er; psykodynamisk perspektiv, interaktionistisk perspektiv, læringsteoretisk perspektiv, systemteoretisk perspektiv og konfliktteoretisk perspektiv. Dette projekt har til formål at undersøge det sociale arbejdes praksis, mellem socialrådgiver og den prostituerede, hvorfor projekts fokus vil være på det interaktionistiske perspektiv. Det interaktionistiske perspektiv udspringer af humanismen/fænomenologien, og er inspireret af den amerikanske sociolog og socialarbejder Jane Addams, som tager udgangspunkt i samspillet mellem mennesker, hvor fokus er på menneskets egen tolkning og forståelse af deres situation (Hutchinson & Oltedal, 2006). Metoden er ligeværdig dialog og i samspil med borgeren, kan borgeren påvirkes til at skabe et billede af sig selv, vendt mod nuværende situation (Hutchinson & Oltedal, 2006).

Dette projekts forforståelse er, at samtalen om emnet prostitution, kan være vanskelig for både socialrådgiveren og borgeren, blandt andet på grund af stigmatiseringen af de prostituerede. I det interaktionistiske perspektiv er der fokus på ligeværdighed og dialog mellem parterne, hvilket må anses som særligt relevant, for at opnå en god kommunikation. Det interaktionistiske perspektiv er et samlebegreb, hvor det centrale er selve samspillet og handlingen mellem mennesker. Det er ligeledes borgerens subjektive tolkning og forståelse af situationen, som er i fokus. I dette perspektiv indtager socialrådgiveren en uvidende position, uden at styre og dømme borgeren, men derimod være aktiv lyttende, autentiske i interaktionen og have en ægte interesse i borgeren (Hutchinson & Oltedal, 2006). I perspektivet er der fokus på mikroniveau, hvor tilgangen er at få en helhedsforståelse, for at kunne dække baggrunden for borgerens problemer og få en så detaljeorienteret forståelse af borgerens egen problemforståelse og løsningsforslag, som muligt (Hutchinson & Oltedal, 2006). Målet er, at borgeren oplever livet som meningsfuldt og finder sammenhæng i sit liv (Hutchinson & Oltedal, 2006). Socialrådgiveren skal gennem kommunikation, være i stand til at hjælpe borgeren med at sætte ord på de erfaringer borgeren har, dog uden at være optaget af, hvad der reelt er sket (Hutchinson &

Oltedal, 2006). I dette perspektiv har socialrådgiveren ikke en stor magt, idet socialrådgiveren ikke kan hævde, at noget er rigtigt eller forkert, ud fra et objektivt synspunkt. Socialrådgiveren skal forholde sig til borgerens virkelighedsforståelse, hvilket er centralt for at socialrådgiveren kan forstå borgerens perspektiv, for at kunne forhandle om hvad samarbejdet mellem socialrådgiver og borger skal handle om (Hutchinson & Oltedal, 2006). I det interaktionistiske perspektiv er der fokus på interaktionen mellem socialrådgiver og borger, hvilket Shulman (Hutchinson & Oltedal, 2006) fremhæver som en dynamisk interaktion, som udvikler sig i samspillet. Shulman fremhæver dog, at for der kan ske forandring i borgerens liv, skal der ligeledes lægges vægt på konteksten, i det sociale arbejde. Shulman benævner denne model, som tredelingsmodel.

Tredjeparten i modellen er den kontekst, som borgeren befinder sig i. Socialrådgiveren skal dermed udvikle en rolle i den konkrete kontekst, idet de tre aktører i modellen vil påvirke hinanden og blive påvirket af hinanden (Hutchinson & Oltedal, 2006). For at kunne skabe relation og opretholde en god dialog mellem socialrådgiver og borger, arbejder Shulman ud fra 4 faser i den interaktionelle model; Forberedelsesfasen, startfasen, midter(arbejds)fasen og afslutningsfasen.

I forberedelsesfasen skal socialrådgiveren kunne “tune sig ind” på borgeren, og dermed forberede sig på at kunne artikulere borgerens følelser og tanker. Socialrådgiveren skal gøre sig tanker om at borgeren kan være ambivalent overfor at modtage hjælp, åbne op for tabubelagte emner og undgå områder som socialrådgiveren via sin profession kan have magt over (Eide & Eide, 2012). Dernæst

overgår modellen til startfasen, som er mødet med borgeren, hvor kontakten etableres, og det tydeliggøres hvad formålet med kontakten er. I denne fase identificerer Shulman fem centrale opgaver for socialrådgiveren; 1. socialrådgiveren skal tydeliggøre sin rolle over for borgeren, præsentere hensigten for hvilken form for hjælp socialrådgiveren kan give borgeren ud fra den konkrete kontekst. 2. Socialrådgiveren skal opfange borgernes tilbagemeldinger og hjælpe borgeren med at give feedback, via borgerens opfattelse af problemet, for derved at udvikle en arbejdsaftale. 3. Her skal socialrådgiveren opdele borgerens problemer, og forventningsafstemme i samarbejde med borgeren, for derved at kortlægge borgerens forventninger til socialrådgiveren. 4. Socialrådgiveren skal støtte borgeren i at italesætte tabubelagte områder, således borgeren får lettere ved at tale om det. 5. Socialrådgiveren skal her italesætte sin autoritet over borgeren, såsom tavshedspligt og eventuelle stereotyper borgeren måtte have over for socialrådgiveren. I denne fase ligger Shulman særligt vægt på kommunikationsfærdigheder, såsom aktiv lytning, hjælpe borgeren med at italesætte sine følelser, formidle forståelse og skabe struktur i samtalen (Eide & Eide, 2012).

I midter(arbejds)fasen er socialrådgiverens hovedopgave at støtte borgeren i at uddybe sine problemer, herunder tabubelagte emner, som borgeren har svært ved at berøre. Igen identificerer Shulman vigtige opgaver for socialrådgiveren:

1. At udvise empati.
2. At formidle egne følelser.
3. At udforske tabuområder.
4. At kræve egenindsats af klienten.
5. At identificere hindringer.
6. At have øje for forbindelse mellem proces og indhold.
7. At formidle kundskab og erfaring.
8. At hjælpe klienten til at anskue livet i et nyt lys (Eide & Eide, 2012, p. 112).

I midter(arbejds)fasen følges den samme hjælpeproces i hvert møde og hver samtale med borgeren. Afslutningen af hver samtale har sin særegne dynamik, og stiller krav til socialrådgiveren. Socialrådgiveren skal være i stand til at kunne få borgeren til at opsummere samtaleindhold, aftaler og næste skridt i samarbejdet (Eide & Eide, 2012). Hvis der har været tale om en langvarig

hjelpeproces bliver hovedopgaven i afslutningsfasen at støtte borgeren til et liv, uden hjælp fra socialrådgiveren. Ifølge Shulman kan denne fase være den mest meningsfyldte i det sociale arbejde med borgeren, idet den kan være forbundet med stærke følelser fra begge sider. Socialrådgiveren skal støtte borgeren i at få kontrol over afslutningen, ved at identificere læring hos borgeren, og give denne anerkendelse for hans/hendes fremskridt. Socialrådgiveren skal som det sidste få borgeren til at opsummere centrale ideer og følelser omkring dennes situation, således at borgeren ved, hvad næste skridt er (Eide & Eide, 2012). Modellen ses relevant i dette projekt, idet den lægger vægt på det dynamiske aspekt i enhver hjelpeproces. Faseinddelingen gør, at socialrådgiveren indstiller sig på borgeren, og forbereder sig på en ny hjelpeproces, i hver samtale. Dette stiller dog krav til socialrådgiverens forudsætninger for at kunne udvise professionel empati, og dermed yde hjælp og støtte til borgeren. Modellen stiller ligeledes krav til socialrådgiverens kommunikative færdigheder, og kræver endvidere at borgeren besidder kommunikative evner, og formår at beskrive og uddybe sine følelser. Socialt arbejde i et interaktionistisk perspektiv er optaget af de forskellige situationsdefinitioner, og centralt er Thomas-teoremet "Når mennesket definerer en situation som virkelig, er den virkelig i sine konsekvenser" (Hutchinson & Oltedal, 2006, p. 137).

3.2 Krydspres og dilemmaer i et teoretisk perspektiv

Michael Lipsky definerer frontlinjemedarbejdere som offentlige ansatte, der har en daglig interaktion med borgere, og som har en skønsmæssig frihed (Nielsen, 2007). I dette projekt betragtes frontlinjemedarbejderen, som socialrådgiveren. I det daglige arbejde med borgeren, betyder den skønsmæssige frihed, at frontlinjemedarbejderen har stor indflydelse på borgerens liv, idet det er frontlinjemedarbejderen der i praksis formidler de politiske og juridiske retningslinjer i kommunerne (Nielsen, 2007). Lovgivningerne omkring prostitution er indbyrdes modstridende, hvilket betyder at frontlinjemedarbejderen må antages at opleve etiske dilemmaer, når denne opnår viden om en borger der prostituere sig. Lipsky beskriver forskellige afværgemekanismer, som frontlinjemedarbejderen gør brug af, for at kunne håndtere krydspreset på. Med krydspres mener Michael Lipsky de modsætningsforhold og dilemmaer, der kan opstå i forbindelse med frontlinjemedarbejderens pligt til at udføre et helhedsorienteret socialt arbejde - og lovgivningen, politiske- og administrative forhold (Nielsen, 2007).

Lipsky inddeler afværgemekanismer i fire hovedkategorier, hvor dette projekt tager udgangspunkt i den anden og tredje kategori. Den anden kategori af afværgemekanismer har fokus på rationering af service/aktivitet. Denne kategori deles yderligere op i 3 mekanismer, herunder ensidig fokusering på bestemte opgaver (Nielsen, 2007). I denne form for afværgemekanismer har frontlinjemedarbejderen fokus på udvalgte opgaver/problemer hos borgeren, frem for at lave en helhedsvurdering. Dette resulterer i at det er lettere for frontlinjemedarbejderen at træffe en afgørelse omkring indsats, idet problemernes kompleksitet mindskes (Nielsen, 2007).

I den tredje kategori af afværgemekanismer er der ifølge Lipsky, fokus på automatisering af service/aktivitet. Kategorien omfatter brug af begreberne; tommelfingerregler, rutiner af selve sagsbehandlingen, samt brugen af standardløsninger (Nielsen, 2007). Når frontlinjemedarbejderen benytter sig af tommelfingerregler i sit arbejde med borgeren, betyder det at frontlinjemedarbejderen kategoriserer borgere ud fra overfladiske vurderinger og uden hensyntagen til det enkelte individs sociale problemstillinger, hvor kategoriseringen dikterer det videre sagsforløb (Nielsen, 2007). Denne automatisering kan endvidere ses ved en standardisering af sagsarbejdet. Frontlinjemedarbejderen vil derfor handle ud fra det kendte, hvor informationsskemaer, retningslinjer, procedurer med videre følges præcist, uden at reflektere over, om andre løsningsmuligheder ville være mere relevant for borgeren (Nielsen, 2007). Dette kan resultere i brug af standardløsninger, idet arbejdet automatiseres. Frontlinjemedarbejderen tilpasser derved sagen til løsningen - og ikke løsningen til sagen, og bliver derfor en "one size, fits all" løsning.

3.3 Stigmatisering i et teoretisk perspektiv

En stor del af den eksisterende empiri vedrørende prostitution, peger på at stigmatisering er et gennemgående vigtigt tema. Stigmatisering anses som den primære centrale sociale problemstilling, som mennesker, der prostituerer sig, oplever. I rapporten 'Prostitution på massageklinik', udarbejdet af Socialstyrelsen, fremgår det, at stigmatiseringen af mennesker, som prostituerer sig, kan medføre, at mange lever et dobbeltliv, isolerer sig og har få venner uden for prostitutionsverdenen (Wiingaard et. al., 2010).

Til at belyse og forklare stigmatiseringen af prostituerede i dette projekts analysedel, anvendes den

canadisk-amerikanske sociolog Erving Goffmans (1922-1982) definition af begrebet, Stigma. Afsnittet vil med hjælp af Goffmans teori belyse samfundets syn på prostituerede og hvorledes dette påvirker den prostitueredes livssituation. Der skelnes mellem ”stigmatiserede” og ”normale”, hvor de ”normale” mennesker, er en generel betegnelse for de personer, som ikke besidder et stigma (Goffman, 2014). Goffman beskriver et stigmatiseret individ, som en person, der i andre ”normale” menneskers bevidsthed er reduceret fra at være et almindeligt til et mindreværdigt individ (Goffman, 1963). Ud fra denne reduktion af det stigmatiserede individ, udøver det ”normale” menneske ofte en ubevidst diskrimination af de personer, som oplever stigmatisering. Stigma var oprindeligt et ”brændemærke”, som tydeliggjorde abnormaliteten ved individet, for andre i sociale sammenhænge (Goffman, 1963). De stigmatiserede kan ifølge Goffman inddeles i 3 kategorier; Kropslige vederstyggeligheder, karaktermæssige fejl og tribal stigma. De karaktermæssige fejl er karaktertræk, som er usynlige og komme til udtryk ved overdrevne lidenskaber og uhæderlighed. Dette projekts målgruppe placeres derfor i kategori 2. Prostitution betragtes som et socialt tegn, som tydes af omverdenen og ikke mindst den prostituerede selv i det danske samfund. Stigmaet skal ikke forstås som et absolut fænomen, men er derimod afhængig af konteksten, som det indgår i. Den stigmatiserende faktor er derfor betinget af, hvilke ”regler”, der hører sig til i det miljø adfærden indtræffer i (Goffman, 2014). Ifølge Goffman påtager alle mennesker sig en rolle, hvor der stræbes efter at rette sig ind efter gældende regler, normer og forventninger alt efter, hvilken sociale arenaer vi befinder os i. I Erving Goffmans bog ‘Stigma’ forsøger han at redegøre, hvilke konsekvenser stigmatiseringen kan have, for interaktionen mellem mennesker. Goffmans stigmatiseringsteori bliver særligt relevant for dette projekt, idet Goffman forklarer, hvordan både stigmatiserede personer, men også ”normale” personer, håndterer dette stigma, i interaktionen med hinanden. Samtidigt beskriver denne teori, hvordan stigmatiseringen kan ende med at have indflydelse på den stigmatiseredes egen selvopfattelse (Goffman, 2014). I dette bachelorprojekt betragtes den prostituerede, som personen der bærer på et stigma, og det ”normale” individ ses som henholdsvis socialrådgiveren, lovgivningen og samfundet.

Ifølge Goffman eksisterer der to typer af stigmatiserede mennesker, hvor han bruger begreberne ‘miskrediterede’ og ‘potentielt miskrediterede’. Forskellen på disse er, at der vil være væsentlig forskel på, hvorledes de agerer i sociale sammenhænge, hvorfor omverdenen også vil reagere og opleve den stigmatiserede forskelligt i interaktionen (Goffman, 2014).

3.3.1 Potentielt miskrediterede

Hos den potentielt miskrediterede vil personen forsøge at holde det miskrediterede skjult for omverdenen, idet stigmaet ikke er afsløret. Dette kalder Goffman for “informationskontrol”, hvor personen med stigmaet bevidst holder informationen om det miskrediterede skjult. For Goffman er det nødvendigt, at selvbilledet bekræftes af omverdenen, idet individets identitet først etableres, når selvbilledet har kongruens med, hvordan “normale” mennesker opfatter ham/hende. Den stigmatiseredes mål er at blive opfattet som “normal”, hvilket ifølge Goffman ikke er uden omkostninger, da dette kan resultere i en misfortolkning af adfærden “... som når en svagtseende, der foregiver at have normalt syn, snubler over en skammel eller spilder på sin skjorte, mens han drikker...fuldskab, som når en mand med cerebral parese oplever, at hans usikre gang til stadighed bliver fejlfortolket” (Goffman, 2014, p. 124). Ved potentielt miskrediterede, vil den stigmatiserede leve med en frygt for, at stigmaet afsløres. Ved at skjule det miskrediterede, kan den stigmatiserede udvise en adfærd, som for omverdenen kan virke afvigende.

3.3.2 Miskrediterede

For den miskrediterede er stigmaet synligt, eller kendt af omverdenen. Dette vil ifølge Goffman have betydning for ikke blot den stigmatiserede, men også “normale” menneskers tilgang til interaktionen, herunder hvordan “normale” opfatter og reagerer på den miskrediterede. Ifølge Goffman opstår der en skævvridning af den faktiske- og tilsyneladende sociale identitet. Når stigmaet er kendt for omverdenen, vil denne forsøge at kategorisere den miskrediterede i fastlagte stereotyper, hvor der vil opstå en forventning om, hvordan dennes identitet er, på grund af det miskrediterende træk. Idet den stigmatiserede nu tolkes ud fra stigmaet, bliver det miskrediterede dermed en dominerende faktor. Den tilsyneladende sociale identitet pådattes af omverdenen, hvorfor den faktiske sociale identitet sættes ud af spil (Goffman, 2014). Dermed kan den tilsyneladende sociale identitet hos den stigmatiserede ende med at blive den faktiske, idet denne med tiden vil indordne sig under, hvorledes denne tolkes af omverdenen (Goffman, 2014). Eftersom den miskrediterede er bekendt med, at “normale” mennesker opfatter ham/hende igennem et filter, vil den miskrediterede ubevidst eller bevidst underkue den adfærd, som kan risikeres at blive misfortolket. Dette betyder at stigmaet kan

blive en del af identiteten hos den miskrediterede, hvilket kan have konsekvenser for den stigmatiseredes levevilkår. Den stigmatiserede, men samtidig også de “normale”, vil i yderste instans forsøge at undgå situationer, hvor disse behøver at forholde sig til hinanden. Dette kan bevirke, at den miskrediterede vil føle sig nødsaget til at afholde sig fra sociale arenaer og dermed isolere sig fra omverdenen. Goffman påpeger konsekvensen, idet isolation afholder den stigmatiserede fra at få den gavnlige stimulans, som et socialt samvær kan give, hvilket kan lede til depression, fjendtlighed og forvirring (Goffman, 2014). Den miskrediterede vil med andre ord stigmatisere sig selv, fordi denne har samme holdning til stigmaet, som den øvrige del af den “normale” befolkning (Goffman, 2014).

3.4 De fire fællesmetodiske principper

Indenfor det sociale arbejde findes der flere metode som kan anvendes, for at afhjælpe sociale problemstillinger. Ifølge sociolog Jens Guldager, bør det sociale arbejde bestå af de fire fællesmetodiske principper; Helhedssyn, etik, kommunikation og systematisk sagsarbejde (Guldager, 2010). Disse fire principper er afhængige af hinanden og udgør grundstenen i det sociale arbejde, og ses derfor relevant at inddrage løbende i dette projekt, for at bevare et fokus på kontekst og eventuelle udfordringer. Helhedssyn, etik, kommunikation og systematisk sagsarbejde anvendes med det formål, at sikre et godt sagsarbejde (Guldager, 2010).

3.4.1 Helhedssyn

Helhedssynet er et centralt begreb i socialt arbejde og er et afgørende redskab, som socialrådgiveren kan anvende, hvor formålet er at se det “hele” menneske. Her menes mennesket og dets interaktion med omverdenen på et mikro, meso- og makroniveau (Harder & Nissen, 2013). Helhedssynet benyttes for at sikre, at socialrådgiveren opnår en større helhedsforståelse af borgerens livssituation, hvorefter der kan handles helhedsorienteret mod en forandringsproces (Posborg, Nørrelykke & Antczak, 2013).

3.4.2 Etik

Etik handler om de overvejelser vi mennesker gør os om, hvad der er rigtig og forkert, og om vores valg af handlemåde, hvor de situationer, som kan betvivles, defineres som etiske dilemmaer (Aadland, 2013). Et etisk dilemma opstår derfor i en situation, hvor en problemstilling som udgangspunkt kan have flere etisk korrekte løsningsmuligheder. Som socialrådgiver træffes der ofte nogle valg for borgeren, som kan have indvirkning på borgerens videre livsførelse. Derfor kan socialrådgiveren opleve at finde sig selv i et etisk dilemma, hvor der skal træffes et valg ud fra henholdsvis Pligt- og omsorgsetikken. Omsorgsetikken er et kernebegreb i det sociale arbejde og kommer til udtryk, når der vises omsorg overfor borgeren og socialrådgiveren forsøger at afhjælpe den enkelte borgers sociale problemstillinger bedst muligt (Kversøy, 2006). Ligesom omsorgsetikken er pligtetikken central i det sociale arbejde, idet socialrådgiveren er underlagt lovgivningen. Når der handles ud fra pligtetikken, træffer socialrådgiveren udelukkende valg ud fra love og regler, som tilhører en specifik situation (Aadland, 2013). De etiske overvejelser benyttes særligt når der opstår en usikkerhed om, hvad den rette indsats for borgeren er. Etiske dilemmaer bliver dermed særligt relevant at inddrage, for at forklare dette projekts problemstillinger.

3.4.3 Kommunikation

For at sikre et godt samarbejde mellem borger og socialrådgiver er god kommunikation nødvendigt. Dette for at forhindre at der opstår eventuelle misforståelser, men også for at skabe en fortrolighed mellem parterne og tryghed for borgeren (Eide & Eide, 2012). For at skabe den gode kommunikation er det vigtigt, at socialrådgiveren har fokus på sine kommunikative kompetencer, hvor særligt sproget og samtaleteknikker kan fremme forståelsen hos begge parter.

3.4.4 Systematisk sagsarbejde

Systematisk sagsarbejde skal betragtes som et værktøj, til gavn for socialrådgiveren, når sagsbehandlingen skal sættes i system og orden (Posborg et. al., 2013). Ved systematisk sagsarbejde er målet at skabe et helhedssyn og faglig viden af borgerens sociale problem. Fra politisk side skal denne tilgang sikre en ensartet sagsbehandling, samt at gøre afgørelsen gennemsigtig for borgeren (Posborg et. al., 2013). Ligeledes er der et skriftligt krav til socialrådgiveren om at kunne redegøre for afgørelsen, som jf. Forvaltningslovens §24, ofte er baseret på en skønsmæssig vurdering. Systematisk sagsarbejde kan endvidere inddeles i fire faser; 1) beskrivelse af problemet, 2) analyse og vurdering, 3) handleplan og 4) opfølgning (Posborg et. al., 2013). Idet systematisk sagsarbejde følger fastlagte procedurer og retningslinjer, sikres dermed en vis standardisering og kontinuitet (Posborg et. al., 2013).

Som beskrevet under afsnittet 'Teorivalg', vil disse 4 principper ikke få et særskilt teoriafsnit, men derimod inddrages hvert princip i de bærende teoriafsnit 'Krydspres og etiske dilemmaer', samt 'Stigmatisering'.

Kapitel 4 Analyse

I dette kapitel anvendes en hermeneutisk meningsfortolkende analyse, for at nå frem til, hvilken betydning lovgivningerne vedrørende prostitution, har i forhold til det sociale arbejdes praksis. I dette bachelorprojekts primære empiriske materiale, er der identificeret tre meningsbærende hovedtemaer; lovgivning, det sociale arbejdes praksis og kommunikation. Disse temaer vil blive anvendt som hovedfokus i analysen, som sættes i relation til dette projekts sekundær empiri, samt beskrevne teorier, for at understøtte og belyse problemstillingen. I projektets analysedel sondres der mellem egen primær empiri og eksisterende sekundær empiri. Dette ses når der henvises til et citat, hvor citater fra egen indhentet empiri, undtagelsesvis står i kursiv. Denne sontring anvendes for at give et bedre overblik over, hvorvidt citatet stammer fra primær eller sekundær empiri.

4.1 Lovgivning og etiske dilemmaer

I det følgende afsnit udarbejdes en analyse, hvis formål er at finde frem til, hvilken betydning de tvetydige lovgivninger vedrørende prostitution, har for socialrådgiveren. Der tages udgangspunkt i de etiske dilemmaer, som det må formodes, at socialrådgiveren kan befinde sig i, når der skal træffes et valg ud fra pligt- eller omsorgsetikken. I analysen inddrages dette bachelorprojekts indsamlede kvalitative interviews, som sættes i relation til relevant sekundær empiri, samt Michael Lipskys teori om afværgemekanismer.

Når en observeret uønsket situation defineres som et socialt problem, bør der følge en politisk intervention med, som løsning på problemstillingen. Prostitution ansues ud fra Serviceloven som et socialt problem, hvilket stiller krav til Socialministeriet, hvis opgave er at etablere sociale indsatser for prostituerede (Bømler, 2015). Dog findes der ganske få indsatser og tilbud til prostituerede i landets kommuner, til trods for at socialt arbejde med udsatte grupper, burde være præget af stor metodepluralisme, både i forhold til udredning af borgerens situation og ønsket om at skabe forandring (Posborg et. al., 2013). De politiske intentioner i Rådet for Socialt Udsattes Handlingsplan fra 2017 'National handlingsplan på prostitutionsområdet' (2017), angiver blandt andet, at der bør være økonomiske kompetencer i kommunerne, til at tilpasse indsatser for borgere der ønsker hjælp til prostitutionsophør. Der bør være revalidering i forhold til beskæftigelse, samt lovgivning der sikrer

klare kommunale forpligtelser overfor målgruppen og opkvalificering af fagpersoner. Til trods for dette, er denne handlingsplan ikke videreført i kommunerne. Dette gælder ligeledes igangsatte projekter på prostitutionsområdet, som på trods af positive resultater, ikke er blevet fast forankret i kommunerne (Rådet for Socialt Udsatte, 2017).

Der har igennem årene været igangsat diverse projekter, senest 'Exit Prostitution' (2012-2016), hvor formålet var at skabe et kommunalt socialt tilbud i henholdsvis Aalborg, Århus, Odense og København. Formålet var desuden at støtte og hjælpe de borgere, som har erfaring med prostitution, som enten er aktive ved opstart i projektet, eller borgere som tidligere har solgt sex. Målet har været optimering af den enkeltes livssituation og eventuelt prostitutionsophør (Henriksen, Mehlsen, Kjær & Amilon, 2017). Projektet var finansieret af satspuljemidler og ledet af Socialstyrelsen, hvor den evidensbaserede metode Critical Time Intervention³(CTI), anvendes (Henriksen et. al., 2017). Til trods for gode resultater fra Exit Prostitutions projektet, eksisterer der på nuværende tidspunkt ingen landsdækkende sociale tilbud i kommunerne. Dog findes Reden i Aalborg, Århus, Odense og København, som er et anonymt og gratis tilbud til mennesker, som har erfaring med at sælge seksuelle ydelser. Rederne har økonomiske driftsaftaler med den enkelte kommune, som de er placeret i, dog dækker dette ikke alle udgifter, hvorfor Rederne er økonomisk afhængige af at søge fonde og puljer, for at sikre deres eksistens (Reden Aalborg, 2017). Endvidere findes en Hotline, som ligeledes er anonym rådgivning til mennesker som sælger sex, tilbudt af Kompetencecenter Prostitution (Socialstyrelsen, 2018b).

Idet der på landsplan ikke eksisterer nogle kommunale sociale tilbud, må det formodes, at det som socialrådgiver kan være vanskeligt at igangsætte en helhedsorienteret indsats over for en borger, som ønsker hjælp til prostitutionsophør. Det har ikke været muligt at indhente sekundær dansk empiri, der indikerer at der eksisterer officielle retningslinjer for, hvordan man som socialrådgiver bør forholde sig til de borgere, som prostituerer sig. Dette betyder at det bliver op til den enkelte socialrådgiver at vurdere, hvilke metoder og indsatser der skal anvendes i arbejdet med den prostituerede. Socialrådgiveren kan dermed befinde sig i et etisk dilemma, idet det er op til ham/hende at træffe et valg ud fra enten omsorgs- eller pligtetikken. Handler socialrådgiveren efter pligtetikken, betyder

---

³ CTI-metoden er kendetegnet ved en recovery-orienteret tilgang med fokus på empowerment og borgerens individuelle behov. CTI er en evidensbaseret metode, der tidligere er afprøvet til andre målgrupper, ligeledes med positive resultater (Socialstyrelsen, 2017b).

dette at den prostituerede skal anmeldes for socialt bedrageri jf. Straffelovens §279, såfremt denne har modtaget offentlig forsørgelse og samtidigt har haft en indtægt som prostitueret. Handler socialrådgiveren derimod efter omsorgsetikken, tilbydes borgeren en helhedsorienteret indsats, idet prostitution ud fra Serviceloven anskues som et socialt problem. Grundet den modstridende lovgivning vedrørende prostitution, opstår der dermed et krydspres, idet socialrådgiveren i realiteten begår en form for lovbrud, uanset hvilken lovgivning der handles ud fra.

Det har det ikke været muligt at finde omfattende sekundær dansk empiri, omhandlende problematikken i det sociale arbejdes praksis, i forhold til borgere, som sælger seksuelle ydelser, samtidig med at modtage offentlig forsørgelse. Information har i 2008 skrevet artiklen 'Socialrådgivere forskelsbehandler prostituerede', hvilket på nuværende tidspunkt er det eneste sekundære empiriske materiale, som har været muligt at indhente. Artiklen er interessant, idet der insinueres, at der er forskel på, hvorledes man i de enkelte kommuner vælger at reagere, når der opnås viden om at en borger modtager offentlige ydelser, samtidig med at vedkommende tjener penge på at prostituere sig. Artiklen giver derfor en indikation af, at der er en reel problemstilling i det sociale arbejdes praksis, idet der opstår betydelig forskelsbehandling af de prostituerede, hvor valg af indsatser, eller økonomiske sanktioner afhænger af, hvilken kommune man har bopæl i. Indtil videre er Aalborg Kommune den eneste kommune, som projektgruppen har kendskab til, som ikke indberetter prostituerede for socialt bedrageri, men i stedet har den holdning, at der ses "igennem fingre" med denne viden.

"Man lader være med at sanktionere der, hvor der er mistanke om, at kvinden arbejder som prostitueret, samtidig med at hun modtager kontanthjælp. Det ser vi igennem fingre med. Jeg mener, det er vigtigere at se på kvindernes behov for hjælp frem for at presse dem på pengepungen. For hvis man gør det, bliver konsekvensen, at de kommer ud i endnu mere prostitution," Socialchef, Hanne Manata (Carlsen, 2008).

Der tages højde for, at dette udsagn er 10 år gammelt, hvorfor det i projektet har været nødvendigt at få dette be -eller afkræftet. Ydermere tages der stilling til, at udsagnet stammer fra en avisartikel, hvorfor validiteten derfor skal betragtes med en vis usikkerhed. For at påvise at der ved de tvetydige lovgivninger vedrørende prostitution, eksisterer en aktuel problemstilling, er det ideelt at indhente

primær empiri fra kommuner, vis fremgangsmåde er modsætningsfyldte. Aalborg Kommune har derfor været helt essentielt at inddrage i projektet, da der er indicier på at den skiller sig særligt ud, i sagsarbejdet med de prostituerede borgere. På Aalborg Kommunes hjemmeside findes ingen oplysninger herom, udover at der kan rettes henvendelse til Reden Aalborg, hvis man som borger har erfaring med prostitution (Aalborg Kommune, 2018). I denne forbindelse har projektgruppen gentagne gange forsøgt at rette henvendelse til Aalborg Kommune, for at bede om et kvalitativt interview, ved enten personligt fremmøde, pr. telefon eller via mailkorrespondance. Desværre har projektgruppen fået afslag fra Aalborg Kommune på enhver henvendelse, der ikke ønsker at deltage i dette projekts empiriske indsamling, grundet almindelig travlhed. Eftersom Aalborg Kommune ikke har ønsket at medvirke i dette projekt, har det ikke været muligt at afdække, hvilke tanker Aalborg Kommune gør sig om lovbrud og hvorledes de håndterer kravet om notatpligt jf. Offentlighedsloven §6, i sagsarbejdet med den prostituerede borger. Som en løsning på dette, har projektgruppen i stedet valgt at benytte sig af triangulering, for at påvise problemstillingen bedst muligt. Som et led i trianguleringen er der derfor rettet henvendelse til Reden Aalborg, som har indvilliget i at informere om deres erfaringer med Aalborg Kommune. Informant 3 fra Reden Aalborg oplyser at *“... hun oplever at Aalborg Kommune på grund af projektet ‘Exit Prostitution’ vælger den metode der hedder at “Se fremad”, og derved ikke blander sig i dét der er sket før at borgeren fortæller at de er prostitueret”* (Bilag 2, p. 12). Med denne udtalelse bekræftes det, at Aalborg Kommune med høj sandsynlighed fortsat er af samme holdning til prostitutionsområdet, idet kommunen ikke indberetter prostituerede for socialt bedrageri. Denne viden fra Informant 3 betragtes med høj validitet, idet Reden Aalborg har økonomiske driftsaftaler og et tæt samarbejde med Aalborg Kommune.

Informant 3 fra Reden Aalborg oplever ofte, at socialrådgivere fra andre kommuner, henvender sig til Reden, for at søge råd og vejledning om, hvorledes man skal forholde sig til lovgivningskomplekset, vedrørende prostitution (bilag 2, p. 12). Samme oplevelse har Kompetencecenter Prostitution, hvor der ligeledes er fagfolk, som ofte henvender sig, for at modtage råd og vejledning om problemstillingen (bilag 2, p. 13). Dette tyder på at de manglede officielle retningslinjer bevirker, at nogle af landets kommuner hverken har gjort sig tanker om, eller meldt klart ud, hvordan man i den enkelte kommune, bør forholde sig til de tvetydige lovgivninger vedrørende prostitution. Dette understøttes af udtalelsen;

“... når rådgiver har opnået viden om prostitution, er der ingen officielle retningslinjer i den kommune rådgiver er ansat ved. Det er først for nyligt at kommunen har fået øjnene op for, at der er borgere der prostituerer sig. Indtil nu har kommunen tænkt, at “dette foregår ikke i vores kommune”” (Informant 2, bilag 2, p. 9).

Med dette udsagn ses det, at Informant 2 er ansat i en kommune, hvor der administrativt ikke er taget stilling til, om borgere i prostitution skal behandles ud fra pligt- eller omsorgsetikken. Informant 1 fortæller at der i den kommune som hun er ansat ved, ligeledes mangler retningslinjer for arbejdsgangen med borgere, som prostituerer sig. Når der i en kommune mangler administrative retningslinjer, bliver det op til den enkelte socialrådgiver at foretage en skønsmæssig vurdering. Dette kan medføre at socialrådgiveren oplever et krydspres og som en konsekvens heraf, benytter sig af afværgemekanismer.

“Rådgiver vil altid indberette, hvis der tjenes penge på det, idet indtægten som prostitueret kan være stor og fordi lovgivningen siger det. Rådgiver vil også gøre det, selvom vejen ind i prostitution kan skyldes eksempelvis gæld eller pres. Så længe det gælder penge, vil rådgiver indberette”. (Informant 1, Bilag 2, p.7)

Denne udtalelse kan med anvendelse af Michael Lipskys teori om afværgemekanismer, betragtes som den tredje kategori af afværgemekanismer, som har fokus på automatisering af service/aktivitet (Nielsen, 2007). Dette ses, idet informant 1 oplyser, at hun altid indberetter til kontrolteamet, når der opnås viden om, at en borger tjener penge på at sælge sex, samtidig med at der modtages offentlige ydelser. Kontrolteamet er en afdeling i kommunerne, hvis opgave er at registrere henvendelser om socialt bedrageri, hvorefter kontrolteamet er forpligtet til at undersøge, om der er tale om en strafbar handling. Informant 1 oplyser endvidere, at hun ikke har kendskab til nogle indsatser i kommunerne (bilag 2). I den forbindelse oplyser informant 4 fra KCP, at hun generelt ikke har et indtryk af, at man i landets kommuner er klar over, at et tilbud til prostituerede, som KCP eksisterer. Medarbejderne i KCP bruger derfor meget tid på at ringe, samt sende materiale ud til kommunerne, for at oplyse om dette. Informant 4 forklarer, at dette er en vanskelig opgave, hvor erfaringen er, *”... at hvis en kommune, som modtager KCPs materiale, ikke har fokus på prostitution, kommer tilbuddet som regel*

ikke videre til borgerne” (Informant 4, bilag 2, p. 13). Jf. formålsvejledningen til Servicelovens §10, er socialrådgiveren forpligtet til at støtte borgere, der ønsker hjælp til prostitutionsophør. Der skal herunder tilbydes en afklaring af den enkelte prostitueredes livssituation, med eventuel psykologbistand eller andre behandlingstilbud. Idet informant 1 oplyser, at hun ikke kender til tilbud, men at hun altid indberetter borgere, som tjener penge på prostitution, betyder dette, at socialrådgiveren ikke formår at bevare helhedssynet og tilbyde borgerne en helhedsorienteret indsats. Informant 1 har én gang iværksat mentorstøtte til en prostitueret borger, hvorefter hun valgte ikke at lave opfølgende samtaler om emnet prostitution. Endvidere oplyser informant 1, at hun ikke gjorde sig tanker om konsekvenserne for borgeren, ved at anmelde vedkommende for socialt bedrageri (bilag 2). Ifølge Lipsky kan dette ydermere ses som en standardisering af sagsarbejdet og en standardløsning, idet socialrådgiveren handler ud fra det kendte, uden at reflektere over, om andre løsningsmuligheder er mere hensigtsmæssige for den prostituerede (Nielsen, 2007). Dette betyder derfor, at informant 1 benytter sig af Lipskys afværgemekanisme, automatisering af service/aktivitet, herunder tommelfingerregler. Dette ses, idet informant 1 handler ud fra pligtetikken, idet hun udelukkende træffer valg ud fra Straffeloven, hvor der anmeldes om socialt bedrageri, hvor borgeren risikerer gæld til kommunen, i form af tilbagebetaling (Aadland, 2013). Rendyrket pligtetik medfører manglende fleksibilitet, idet socialrådgiveren ikke vil være i stand til at se bort fra regler, selvom dette kan være til størst gavn for alle (Aadland, 2013). Omsorgen for den prostituerede borger forsvinder derfor, idet informant 1 ikke har fokus på omsorgsetikken, hvor borgeren støttes og tilbydes en helhedsorienteret indsats mod prostitutionsophør. Trods de manglende retningslinjer mener informant 1, at den generelle holdning i den kommune hun er ansat ved, at man indberetter prostituerede til kontrolteamet, hvis de tjener penge på at sælge sex. Informant 2 er af samme holdning, idet ” ... rådgiver ville melde det til kontrolteam, idet der tjenes økonomisk på det” (Informant 2, bilag 2, p. 10). Informant 2 fortæller dog, at hun aldrig indberetter socialt bedrageri og derefter lader sagen ligge, idet de prostituerede risikerer at miste deres indtægtskilde (bilag 2). Informant 2 er bekendt med Reden, hvor hun tidligere har samarbejdet med en psykolog, som hun henviste en borger til. Informant 2 oplyser, at hun indberetter de prostituerede, for at ”presse” dem mod prostitutionsophør. Dette skyldes, at X kommune, som informant 2 er ansat ved, har en hypotese om, at prostitution er selvskade og vejen ind i prostitution ikke kan tilskyndes et økonomisk incitament (bilag 2).

I de kvalitative interviews med informant 1 og 2, har et interessant resultat vist sig. Begge socialrådgivere oplyser, at der i sagsarbejdet med den prostituerede borger, foretages individuelle skøn, hvor der sondres mellem hvorvidt den prostituerede er aktiv, eller tidligere prostitueret. Ingen af informanterne indberetter for socialt bedrageri, hvis borgeren oplyser, at der ikke i øjeblikket, men tidligere er blevet tjent penge på sex, samtidig med at borger modtog offentlig forsørgelse. Informant 1 begrundet dette med, at det kan være vanskeligt at bevise, hvorfor hun vælger ikke at gå yderligere ind i sagen, med henblik på krav om tilbagebetaling (bilag 2). Ydermere skelner både informant 1 og informant 2 mellem, om den prostituerede modtager penge, stoffer eller materielle goder, for de seksuelle ydelser. Informant 1 oplyser ”... at så længe der ikke tjenes økonomisk på det, men der modtages andre ting, skal det ikke meldes” (informant 1, bilag 2, p. 7). Hun mener derfor at forskellen ligger i, om den prostituerede tjener penge eller ”ting” på at prostituere sig. Informant 2 er af samme holdning, idet hun ligeledes undlader at indberette borgere, som prostituerer sig, hvor der modtages materielle goder, som eksempelvis tasker, middage eller lignende. Dette begrundet hun med, at den prostituerede borger i disse tilfælde ikke tjener økonomisk på det og det derfor ikke handler om kontanter (bilag 2).

Informant 1 fortæller at hun på nuværende tidspunkt har ”... en borger, som hun med sikkerhed ved prostituerer sig og samtidig modtager offentlig forsørgelse. Borger gør det for at vedligeholde sit misbrug og oplyser rådgiver om, at hun modtager stoffer for det og ikke kontanter” (Informant 1, bilag 2, p. 5). I denne sag meldte socialrådgiveren ikke borgeren til kontrolteamet, idet borgeren ej heller modtog kontanter, men stoffer. Informant 1 valgte at iværksætte mentorstøtte til denne borger, dog med fokus på borgerens misbrug. Informant 1 dokumenterede dette i sin journalføring, og valgte efterfølgende ikke at gå yderligere ind i en samtale om prostitution, da socialrådgiveren fornemmede, at dette var et ømt punkt for borgeren at tale om. Informant 1 havde i denne situation kun fokus på borgerens misbrug, hvilket ud fra Lipskys teori om afværgemekanismer, kan betragtes som den anden kategori af afværgemekanismer, som har fokus på rationering af service/aktivitet. Denne kategori deles yderligere op i 3 mekanismer, herunder ensidig fokusering på bestemte opgaver (Nielsen, 2007). Informant 1 har kun fokus på udvalgte problemer hos borgeren, frem for at lave en reel helhedsvurdering. Dette kan ifølge Lipsky resultere i, at det med anvendelse af denne afværgemekanisme, bliver lettere for informant 1 at træffe en afgørelse omkring indsats, idet kompleksiteten af borgerens problemer mindskes (Nielsen, 2007).

Informant 1 og informant 2, indberetter begge til kontrolteamet, forudsat at den prostituerede er aktiv og tjener økonomisk på det. Informant 1 har oplyst, at hun tror at den generelle holdning i X kommune, som socialrådgiveren er ansat ved, er enslydende. Dog kan informant 1 ikke udelukke en mistanke om, at der findes kollegaer i samme kommune, som tilbageholder viden om borgere der prostituerer sig, uden at indberette eller dokumentere dette (bilag 2). Informant 3 fra Reden Aalborg oplyser at *"... hun oplever at det ofte ikke er socialrådgivere fra kommunen der indberetter Redens brugere for socialt bedrageri, men det til gengæld ofte er private personer, såsom naboer eller venner* (Informant 3, bilag 2, p. 12). Denne udtalelse giver anledning til at tro, at der i landets kommuner findes socialrådgivere, som ikke indberetter til kontrolteamet, når der opnås viden om at en borger prostituerer sig, samtidig med at der modtages offentlig forsørgelse. Når socialrådgivere træffer dette valg, begås der lovbrud, idet der er oplysningspligt om socialt bedrageri, og samtidig skal kravet om notatpligt ligeledes overholdes. Det må formodes at de socialrådgivere, som ikke oplyser om socialt bedrageri, hverken kan dokumentere denne viden i journalføringen eller sparre med andre fagfolk, af frygt for at blive afsløret i det begåede lovbrud. Informant 3 fra Reden Aalborg fortæller ydermere at *"... på grund af oplysningspligten om socialt bedrageri, henvender fagfolk sig med ønske om vejledning i, hvordan man i samtalen med den prostituerede undgår at spørge ind i detaljer omkring indtægt og ydelser"* (Informant 3, bilag 2, p. 12). Her antydes det, at nogle fagfolk forsøger at finde en måde, hvorpå man kan hjælpe den prostituerede, uden at der begås lovbrud. Hvis socialrådgiveren ikke er informeret om detaljerne angående indtægt og ydelser, er socialrådgiveren ikke bekendt med begået kriminalitet, hvorfor denne ikke er forpligtet til at kræve tilbagebetaling eller indberette den prostituerede til kontrolteamet.

Informant 1 oplyser at hun mangler retningslinjer for, hvornår man skal indberette en borger til kontrolteamet. Hun efterlyser fælles retningslinjer i landets kommuner, således sagsbehandlingen er ens, ligegyldigt hvilken kommune den prostituerede har bopæl i (bilag 2). Informant 2 fortæller at man i X kommune, som informant 2 er ansat ved;

"... på nuværende tidspunkt arbejder på at søge satspuljemidler og søge midler ved private fonde, i forhold til noget uddannelse af fagfolk, som er i kontakt med de borgere. Rådgiver fortæller at de (Reden og kommunen) vil gå sammen om en ansøgning, i håb

om at den bliver godkendt, hvis de er flere der går sammen, og "råber op" om, at der er et problem" (Informant 2, bilag 2, p. 9).

Informant 2 fortæller desuden, at den kommune hun er ansat i, for nyligt har erkendt, at man ikke ved nok om prostitution som et socialt problem, og i den forbindelse har igangsat et samarbejde med Socialstyrelsen, hvor målet er at opnå et fælles vidensgrundlag om prostitution. Informant 2 oplyser at kommunen efterlyser denne regional indsats, for at få fælles retningslinjer, således borgernes retssikkerhed sikres. På denne måde håber kommunen på, at der skabes tryghed for de prostituerede, idet det med officielle retningslinjer tydeligt fremgår, hvad der kan forventes, hvis man informerer kommunen om prostitutionen (bilag 2). Informant 1 oplever i denne forbindelse, at borgere som prostituerer sig, ofte vælger at trække sig, når socialrådgiveren spørger ind til prostitutionen. Denne situation er oftest modsat, hvis socialrådgiveren har en borger med et misbrug, som ligeledes ansues som et socialt problem ud fra Serviceloven. Disse borgere har som oftest intet problem med at åbne op og fortælle om deres misbrug. Informant 1 mener, at disse eksempler hænger sammen med borgernes retssikkerhed. Socialrådgiveren mener at det skyldes, at borgere med et misbrug, ved hvad de har i vente, hvis de vælger at oplyse om dette. Samme er ikke gældende for borgere der prostituerer sig, idet de ikke med sikkerhed kan vide, om de tilbydes en helhedsorienteret indsats eller økonomisk sanktioneres (bilag 2). Ifølge rapporten 'Prostitution på massageklinik – Risici og fastholdende faktorer', udarbejdet af Socialstyrelsen, understøttes dette udsagn, idet der oplyses, at "... af frygt for eksempelvis at miste deres børn eller udsætte sig for økonomiske sanktioner, hvis deres afvigelse bliver kendt, fortæller mange af kvinderne ikke deres sagsbehandler, at de prostituerer sig" (Wiingaard et. al., 2010, p. 69). Dette bekræftes endvidere i det kvalitative interview med informant 3 fra Reden Aalborg, som oplyser, at hun;

"... oplever ofte, at den prostituerede ikke tør stå frem til sin rådgiver ved kommunen eller jobcenteret. Dette er grundet frygten for økonomisk sanktion, stigmatisering og frygten for at blive misforstået. Ved prostituerede som har børn, skyldes det ofte frygten for tvangsfjernelse af børnene. Det er grundlæggende frygten for det uvisse om, hvad der kan ske" (Informant 3, bilag 2, p. 12).

Informant 4 fra KCP oplyser at man grundet de tvetydige lovgivninger vedrørende prostitution, tilbyder de prostituerede at deltage i samtaler som bisidder, ved møder i kommunen (bilag 2). Informant 3 fra Reden Aalborg oplever ligeledes, at Redens brugere ofte beder om hjælp fra en medarbejder i Reden, til at få informeret deres socialrådgiver i kommunen om prostitutionen (bilag 2).

Kompetencecenter Prostitution og Reden er begge tilbud, som tilbyder anonym rådgivning til deres brugere. Anonymiteten er for både KCP og Reden en del af konceptet, hvilket er til for at passe på brugerne. I denne forbindelse oplyser informant 2, at der kan være udfordringer ved at benytte sig af et tilbud som Reden, som samarbejdspartner, eftersom Reden lover deres brugere anonymitet (bilag 2). Informant 2 fortæller, at når en socialrådgiver samarbejder med en psykolog, er dette en del af det systematiske sagsarbejde. På denne måde skabes et helhedssyn af borgeren, samt opnåelse af faglig viden om den prostitueredes problemstillinger og progression i processen i vejen ud af prostitution (Posborg et. al., 2013). Problematikken ved samarbejdet består ifølge informant 2 i, at anonymitet af den prostituerede ikke er muligt, da socialrådgiveren dermed ikke har mulighed for at indhente de nødvendige tilbagemeldinger fra Redens psykolog. Samarbejdet bevirker, at borgeren ikke forbliver anonym og samtalen ikke længere er fortrolig, som lovet. Endvidere kan dette betyde, at Reden kan komme i vanskeligheder, idet Reden ikke længere kan sikre dens brugere 100% anonymitet (bilag 2). Ifølge informant 2 betyder det i praksis, at socialrådgiveren er uden handlemuligheder, i forhold til en social indsats til den prostituerede. Det systematiske sagsarbejdes faser brydes og borgerens retssikkerhed forringes, idet det systematiske sagsarbejde burde sikre borgeren en ensartet sagsbehandling, en vis standardisering og faste retningslinjer (Posborg et. al., 2013).

4.1.2 Delkonklusion

Ud fra analyseafsnittet 'Ethiske dilemmaer og valg i det sociale arbejdes praksis', kan det konkluderes, at konsekvensen af de manglende fælles retningslinjer bevirker, at det bliver op til den enkelte socialrådgiver at foretage et individuelt skøn. Socialrådgiveren benytter sig af afværgemekanismer, såsom automatisering og rationering af service/aktivitet for at håndtere krydspresset. Endvidere bekræftes det, at der i landets kommuner er forskel på, hvorledes der handles, når der opnås viden om at en borger prostituerer sig, samtidig med at der modtages offentlig forsørgelse. Ydermere kan det

konkluderes, at et fravær af indsatser og manglende administrative retningslinjer, har indvirkning på de prostitueredes retssikkerhed. Som en konsekvens heraf ses det, at nogle prostituerede, som ønsker hjælp til prostitutionsofphør, holder dette skjult for deres socialrådgiver, da de ikke med sikkerhed kan vide, hvilken behandling de tilbydes.

4. 2 Stigmatiseringens indvirkning på det sociale arbejdes praksis

I dette afsnit udarbejdes en analyse for at nå frem til, hvilken betydning stigmatiseringen af de prostituerede kan have for det sociale arbejdes praksis. Dette projekts forforståelse beror på, at foruden de komplekse lovgivninger vedrørende prostitution, findes andre faktorer, som kan være medvirkende til at sagsarbejdet med den prostituerede kan være vanskeligt at udføre i praksis. I afsnittet 'Prostitueredes levevilkår og situation' er der indhentet og beskrevet eksisterende empiri og litteratur som peger på, at stigmatisering af prostituerede er et generelt vilkår for mennesker, som prostituerer sig. I denne del af projektets analyse, vil disse blive udfoldet yderligere og sættes i relation til Goffmans teori om Stigma. Desuden inddrages de kvalitative interviews fra projektets primære empiri, for at understøtte og belyse problemstillingen.

I det indhentede sekundære empiriske materiale, vedrørende prostitueredes levevilkår og situation ses det, at stigmatisering er et gennemgående tema. Stigmatisering anses som den primære sociale problemstilling som mennesker, der prostituerer sig udsættes for (Wiingaard et. al., 2010). Ifølge rapporten 'Prostitution i Danmark', udarbejdet af SFI, ses der i den kvalitative del af undersøgelsen, at der blandt de prostituerede hersker bred enighed om, at stigmatisering er en stor del af deres hverdag og angives som en betydelig ulempe ved prostitution (Kofod et. al., 2011). De prostituerede som har deltaget i undersøgelsen giver udtryk for, at stigmatiseringen foregår på alle niveauer i samfundet, hvor der opleves en moralsk fordømmelse af prostitutionserhvervet. Stigmatiseringen består i, ifølge de interviewede prostituerede, at den generelle offentlige holdning er, at alle prostituerede er ofre som er afhængige af pengene og ufrivilligt sælger seksuelle ydelser (Kofod et. al., 2011). Prostitution anses som skadeligt og krænkende, hvor de negative konsekvenser ved prostitution bliver altoverskyggende. Prostitution accepteres til en vis grad som et fænomen, der er en nødvendig i det danske samfund, dog er dette ikke gældende på det individuelle plan (Wiingaard et. al., 2010). I denne forbindelse udtaler informant 3 fra Reden Aalborg, at hun ofte oplever "... at

den prostituerede ikke tør stå frem til sin rådgiver ved kommunen eller jobcentret. Dette er grundet frygten for økonomisk sanktion, stigmatisering og frygten for at blive misforstået” (Informant 3, bilag 2, p. 12). Med dette udsagn antydes det, at mennesker der prostituerer sig, holder prostitutionen skjult for omverdenen, af frygt for at blive set ned på og at blive offer for fordomme og myter.

Når en person med et stigma vælger at tilbageholde denne viden, kan denne ifølge Goffmans stigmatiseringsteori, betragtes som en potentielt miskrediteret person. Når en prostitueret vælger ikke at fortælle sin socialrådgiver om prostitutionen, kaldes dette for ”informationskontrol”, idet den prostituerede forsøger at holde informationen om det miskrediterede ved sin identitet skjult (Goffman, 2014). Informant 1 fortæller om en oplevelse med en borger, som holdte prostitutionen skjult for sin socialrådgiver. Informant 1 oplyser, at hun;

”... blev mistænksom om at en borger prostituerede sig og spurgte ved flere lejligheder ind til dette, men borger afviste det op til flere gange, før borgeren til sidst gik til bekendelse. Rådgiver fik mistanken, fordi borgeren havde modtaget offentlig forsørgelse i 5 år. Derefter var der ingen kontakt i ca. 1 ½ år, hvorefter borger henvendte sig igen. Borger kunne ikke oplyse, hvad hun havde levet af i den tid. Borgeren oplyste, at hun var blevet familieforsørget” (Informant 1, bilag 2, p. 5).

I rapporten ’Prostitution på massageklinik – risici og velbefindende’, udarbejdet af Socialstyrelsen, ses det at de prostituerede gør brug af forskellige pseudonymer, til at skjule prostitutionen og dermed undgå at blive stigmatiseret. De kan forsøge at finde alternativer, når de skal oplyse, hvad de beskæftiger sig med (Wiingaard et. al., 2010). Dette ses ligeledes i udtalelsen ovenfor, idet borgeren her fortæller at hun er blevet familieforsørget, i stedet for at indrømme prostitutionen. Ifølge Goffman vil den prostituerede, som holder dette skjult, gebærde sig anderledes i sociale situationer, frem for, hvis den prostituerede valgte at være åben omkring det. Denne opførsel, hvor den prostituerede forsøger at opretholde en ”normal” identitet, er dog ikke uden omkostninger, da resultatet kan blive en misfortolkning af adfærden (Goffman, 2014). Informant 1 oplyser endvidere at hun tror *”... at borgerne skammer sig over deres valg om prostitution og at rådgiver har oplevet, at borgerne ikke vil oplyse, hvor de får penge fra til eksempelvis stoffer. Rådgiver får ofte at vide, at hun skal “holde sin kæft”, hvis hun spørger ind til det”* (Informant 1, bilag 2, p. 6). Med denne udtalelse ses det, at

stigmatiseringen kan betyde, at de prostituerede ikke ønsker at involvere socialrådgiveren i dette. I det sociale arbejdes praksis kan dette have indvirkning på sagsarbejdet, hvor muligheden for en helhedsorienteret indsats mindskes betydeligt, idet socialrådgiveren ikke informeres om prostitutionen.

Informant 1 og informant 2 oplyser begge, at prostitution kan være et ubehageligt samtaleemne med borgeren. Informant 1 fortæller, at denne samtale er et ømt punkt for både hende og borgeren at tale om. Informant 2 er af samme holdning og begrundet dette med, at sex ofte er et ømt og privat emne for de fleste mennesker (bilag 2). Socialrådgiveren fortæller, at det for hende personligt er følelsesmæssigt svært at spørge ind til, men at hun forsøger på en professionel måde. Informant 2 mener at prostitution er et mere tabubelagt emne, end eksempelvis misbrug (bilag 2). Informant 1 fortæller, at hun har haft borgere, som prostituerede sig, men at hun ikke valgte at gå yderligere ind i denne problemstilling (bilag 2). Med anvendelse af Goffmans stigmatiseringsteori, er stigmaet i denne situation synligt, idet prostitutionen er kendt af informant 1. Den prostituerede betragtes hermed som den miskrediterede, hvilket ifølge Goffman vil have betydning for ikke blot den stigmatiserede, men også socialrådgiverens tilgang til interaktionen. Omverdenen, som i denne situation betragtes som informant 1, vil forsøge at kategorisere den prostituerede i fastlagte stereotyper, hvor socialrådgiveren vil have en bestemt forventning om, hvordan den prostitueredes identitet er. Idet informant 1 oplyser, at hun ikke føler at *"... hun har kompetencer til at gå ordentlig ind i samtalen med borgeren om prostitutions ophør, idet hun ingen reel viden har om det"* (Informant 1, bilag 2, p. 6), må det formodes, at socialrådgiveren opfatter den prostituerede ud fra det miskrediterede træk. Idet informant 1 mangler professionel viden om prostitution, må det antages at hun vil være mere tilbøjelig til at betragte den prostituerede ud fra egne forforståelser, normer og værdier. Der opstår derfor en skævvridning af den prostitueredes faktiske- og tilsyneladende sociale identitet, idet informant 1 formentlig betragter den prostituerede gennem et filter, hvor stigmaet er det filter, som informant 1 fortolker igennem. Når den prostituerede borger tolkes ud fra stigmaet, bliver det miskrediterende en dominerende faktor, hvor den tilsyneladende sociale identitet pådattes af socialrådgiveren (Goffman, 2014). Dette kan betyde at stigmaet kan blive en del af identiteten hos de prostituerede, hvor de prostituerede selvstigmatiserer sig, hvilket kan have alvorlige konsekvenser for deres levevilkår. Den stigmatiserede, men samtidig også de "normale", vil i yderste instans

forsøge at undgå situationer, hvor disse behøver at forholde sig til hinanden, hvilket ses ved informant 1, idet hun ikke ønsker at gå ind samtalen om prostitution med borgeren.

Ifølge informant 4 fra KCP, er de kommuner som oftest benytter sig af deres tilbud, kommuner, hvor KCP har været på besøg og holdt foredrag og temadage om prostitution (bilag 2). Dette kunne tyde på, at der i landets kommuner kan være betydelig forskel på, hvorledes man betragter fænomenet prostitution og at dette ofte hænger sammen med viden om emnet, eller mangel på samme. Dette projekts primære empiriske undersøgelser har vist, at Aalborg Kommune ikke indberetter prostituerede for socialt bedrageri, men derimod benytter sig af metoden ”at se fremad” (bilag 2). Ifølge informant 3 fra Reden Aalborg, hænger dette sammen med, at Aalborg Kommune i forbindelse med projektet ”Exit Prostitution”, har opnået større viden om de prostituerede, hvorefter de valgte en ny arbejdsgang med de prostituerede. Det må derfor formodes, at Aalborg Kommune ikke betragter de prostituerede gennem et stigmatiserende filter i samme grad, som i de kommuner, hvor informant 1 og informant 2 er ansat ved.

Når en kommune har begrænset viden om prostitution, kan det betyde at socialrådgiverne ikke har fokus på prostitution i det sociale arbejdes praksis. Informant 4 fra KCP oplyser i den forbindelse at hendes ”... erfaring er, at hvis en kommune, som modtager KCPs materiale, ikke har fokus på prostitution, kommer tilbuddet som regel ikke videre til borgerne” (Informant 4, bilag 2, p. 13). Informant 2 oplyser i den forbindelse, at man indtil for nyligt ikke har ment, at prostitution eksisterer i den kommune, som hun er ansat ved (bilag 2). Det kunne dermed tyde på, at der i denne kommune generelt hersker mangel på viden om prostitution, idet der ikke har været fokus på dette i sagsarbejdet med kommunens borgere. Informant 3 fra Reden Aalborg fortæller, at man i Reden ofte oplever at fagfolk kontakter dem, for at søge viden om prostitution, herunder hvilke tegn hos borgeren, man bør være opmærksom på. Den manglende viden om prostitution kan til dels skyldes, at socialrådgiveren statistisk set, sjældent møder borgere der prostituerer sig. Informant 1 oplyser, at hun har haft kendskab til 3-4 borgere, som hun med sikkerhed ved har erfaring med prostitution (bilag 2). I notatet ’Prostitutionens omfang og former’, udarbejdet af Socialstyrelsen, fremgår det at mere end 2900 personer i Danmark synligt prostituerer sig (Socialstyrelsen 2015), hvor der derimod eksempelvis er 33.000 antal misbrugere (Sundhedsstyrelsen, 2013). Dette må derfor antages at videns- og erfaringsgrundlaget i det sociale arbejdes praksis med prostituerede er væsentligt indskrænket, idet sandsynligheden for mødet med en prostitueret, statistisk set er betydelig ringere, end mødet med en

misbruger. Desuden skal der tages højde for, at misbrugere er sikret en helhedsorienteret indsats i kommunerne, hvorimod den prostituerede ikke med sikkerhed kan vide, hvad der venter dem, hvis socialrådgiveren oplyses om prostitutionen. Det må dermed antages, at nogle prostituerede derfor vælger at holde prostitutionen skjult, hvorfor socialrådgiveren formentlig ikke møder den prostituerede ofte, særligt hvis socialrådgiveren ikke har fokus på prostitution i det sociale arbejdes praksis. Den manglende viden om prostitution i kommunerne kan endvidere tilskyndes, at der ikke længere føres statistik over synlige prostituerede i Danmark. Det seneste tal på området, som har været mulig at indhente, er fra 2013, hvilket understøttes af informant 5 fra Center for Udsatte Voksne, Socialstyrelsen. Han oplyser at;

“... kommunikationskultur og teknologi, sammen med udviklingen på området betyder, at vi får en form for semi-synlighed. En del salg af sex foregår via apps, datingsider og chatroom-funktioner. Disse former er synlige, men samtidig er de vanskelige at håndtere rent optællingsmæssigt/statistisk og definitionsmæssigt. Det kan derfor være vanskeligt at vurdere om konkrete personer faktisk sælger sex eller ikke sælger sex, hvorfor Socialstyrelsen derfor ikke har gennemført beregningerne siden 2013”
(Informant 5, bilag 2, p. 15).

Denne udtalelse bekræftes ydermere af Informant 6 fra VIVE, som bekræfter at man ligeledes er stoppet med at føre statistik over synligt prostituerede i Danmark, da metoden til opgørelse af omfanget, ikke længere er retvisende (Bilag 2).

Statistik omfatter en empirisk funderet beskrivelse af et fænomen, ved brug af indsamling og systematisering af tal, og føres for at opnå viden om hyppigheden i en population (Jensen, 2017). Ved statistik trækkes først den væsentlige information, og derefter træffes der beslutninger, på baggrund af denne information. Idet der ikke længere føres statistik over synlig prostitution i Danmark, betyder dette at man ikke kender til omfanget i dag. Når der ikke findes saglige beviser for, hvor stort omfanget er, er det dermed ikke muligt at vurdere hvor stort problemet reelt er og hvilke risici der kan være ved prostitution. En konsekvens heraf kan være, at en målrettet indsats besværliggøres, da der ikke er tilstrækkeligt statistisk viden om prostitution, idet omfanget ikke er kendt. Det må desuden antages, at den manglende viden på prostitutionsområdet i samfundet, kan være medvirkende til at

fastholde fordomme og myter om de prostituerede. Hvis den generelle danske befolkning har stigmatiserende tanker om de prostituerede, kan forventningen om hvordan den prostituerede er på grund af sit miskrediterede træk, ændre den prostitueredes identitet. I rapporten 'Prostitution på massageklinik – risici og velbefindende', udarbejdet af Socialstyrelsen, ses det at stigmatiseringen medføre, at en del prostituerede lever et dobbeltliv, hvor de forsøger at skjule prostitutionen for omverdenen (Wiingard et. al., 2010). Dette beskrives som en så stor belastning, at nogle prostituerede som en konsekvens heraf, fravælger nærmeste familie og venner, hvor den prostituerede isolerer sig og netværket begrænset til prostitutionsmiljøet. Dette kan med anvendelse af Goffmans stigmatiseringsteori tolkes som selvstigmatisering, idet den prostituerede på grund af sit miskrediterede træk, afholder sig fra sociale arenaer og isolere sig fra omverdenen.

4.2.2 Delkonklusion

Ud fra analyseafsnittet 'Stigmatiseringens indvirkning på det sociale arbejdes praksis' kan det konkluderes, at den samfundsmæssige stigmatisering af de prostituerede, har væsentlig indvirkning på det sociale arbejdes praksis. Frygten for stigmatisering bevirker, at nogle prostituerede borgere tilbageholder denne viden for socialrådgiveren, hvilket også kaldes "informationskontrol". En konsekvens heraf bliver, at muligheden for en helhedsorienteret indsats mindskes betydeligt, idet socialrådgiveren ikke informeres om prostitutionen. Endvidere kan det konkluderes, at prostitution som samtaleemne, kan være ubehageligt for nogle socialrådgivere, hvorfor nogle vælger helt at afholde sig fra denne. Det konkluderes ydermere, at viden om prostitution har betydning for, hvorledes socialrådgiveren handler, når der opnås viden om en borger, der prostituerer sig, samtidig med at modtage offentlig forsørgelse. Mangel på viden kan bevirke, at kommuner ikke har fokus på prostitution, og kan ydermere være medvirkende til at fastholde fordomme og myter om de prostituerede i det sociale arbejdes praksis.

4.3 Kommunikation i det sociale arbejdes praksis

I nedenstående analyseafsnit ønsker projektgruppen at analysere sig frem til, hvilken betydning kommunikation har for sagsarbejdet med en borger, som prostituerer sig. I analysedelen inddrages dette bachelorprojekts indsamlede empiriske materiale, som sættes i relation til relevant sekundær empiri, samt Lee Shulmans interaktionsmodel.

Når socialrådgiveren opnår viden om, at en borger prostituerer sig, samtidig med at der modtages offentlig forsørgelse, kan socialrådgiveren vælge at handle ud fra omsorgs- eller pligtetikken. Ud fra Serviceloven ansues prostitution som et socialt problem, hvorfor de prostituerede er berettiget en helhedsorienteret indsats, hvor socialrådgiveren skal tilbyde borgeren støtte og eventuelle behandlingstilbud, hvor målet er prostitutionsophør.

I 2012-2016 igangsatte Socialstyrelsen projektet "Exit Prostitution", hvis formål var at støtte borgere, som har erfaring med prostitution. Med anvendelse af den evidensbaserede metode, CTI, deles forløbet med borgeren op i tre faser (Henriksen et. al., 2017). Første fase i CTI-metoden, indledes med en afklaring af borgerens individuelle behov, som danner ramme for valg af indsatser og udarbejdelse af en handlingsplan. I anden fase har socialrådgiveren i samarbejde med borgeren, fokus på evaluering og en eventuel tilpasning af indsats. Socialrådgiverens opgave er her at gøre borgeren selvhjulpnen, i forhold til fastholdelse i forandringsprocessen. I tredje og sidste fase afsluttes CTI-forløbet. Her har socialrådgiveren fokus på ansvarsoverdragelse, hvor der udarbejdes en langsigtet plan for eventuelt fortsat støtte (Henriksen et. al., 2017).

I nedenstående tabel ses en beskrivelse af de mest centrale aktiviteter i hver af de tre faser (Henriksen et. al., 2017).

Centrale aktiviteter i de tre CTI-faser.

	<u>Første CTI-fase</u>	<u>Anden CTI-fase</u>	<u>Tredje CTI-fase</u>
Tidspunkt i forløbet	1.-4. måned	5.-8. måned	9.-12. måned
Overordnet fokus for fasen	Planlægning og igangsættelse af forløb	Afprøvning og tilpasning af forløb	Ansvarsoverdragelse og forankring
Centrale aktiviteter i forløbet	Afdækning af borgerens behov ved forløbets opstart og løbende igennem fasen. Udarbejdelse af aktivitetsplan. Igangsættelse af aktiviteter. Koordinering af kontakt mellem de private og offentlige instanser, som er knyttet til forløbet. Påbegyndelse af arbejdet med at skabe et støttenetværk. Tæt kontakt mellem borger og CTI-medarbejder.	Fortsat fokus på borgerens behov. Mindre intensiv kontakt afhængigt af borgerens behov. Evaluering og tilpasning af aktivitetsplanen. Observering af, om støttenetværket fungerer efter hensigten.	Fokus på, om støttenetværket er på plads. Møder med støttenetværket for at symbolisere overdragelsen af støtte. Udarbejdelse af langsigtet plan for eventuel videre støtte. Overdragelse af ansvaret for eventuel videre støtte til aktør fra støttenetværket.

Overordnet har virkningen af CTI-projektet givet positive resultater, dog er metoden ikke blevet fast forankret i kommunerne. Informant 4 fra KCP oplyser, at hun finder det tankevækkende, at man ikke har valgt at videreføre projektet i kommunerne (bilag 2).

I det sociale arbejdes praksis, kan der fra CTI-metoden drages paralleller til Shulmans fire faser i interaktionsmodellen. For at opnå den gode kommunikation i samtalen med den prostituerede borger, må det formodes, at socialrådgiveren skal have et interaktionistiske perspektiv, hvor der er fokus på ligeværdighed og dialog mellem parterne. At have fokus på kommunikationen med en prostitueret borger, må antages at være særlig vigtig, idet prostitution anses som et tabubelagt og stigmatiserende emne. Dette stiller krav til socialrådgiveren, som skal forsøge at få borgeren til at åbne op og fortælle om sin livssituation. Informant 1 oplyser, at hun i samtalen med borgeren forsøger at undgå emnet prostitution, idet det er et ømt punkt, både for socialrådgiver og borger at snakke om (bilag 2). I denne situation formår informanten ikke at skabe en åben dialog om problemstillingen. Ved anvendelse af Shulmans interaktionsmodel, får socialrådgiveren et kommunikationsredskab, som kan hjælpe socialrådgiveren i den svære samtale med den prostituerede. I de to første faser, forberedelsesfasen

og startfasen, skal socialrådgiveren forsøge at “tune sig ind” på borgeren og afdække borgerens forventninger til samarbejdet. Socialrådgiveren skal være opmærksom på at borgeren kan være ambivalent overfor at modtage hjælp og hvad hjælpen kan indebære. Endvidere skal socialrådgiveren kunne opfange borgerens egen opfattelse af problemet. Både informant 1 og informant 2 oplyser, at de har haft borgere, som ikke selv har betragtet prostitutionen som et socialt problem, hvorfor de ikke ønskede hjælp til prostitutionsophør (bilag 2). Informant 1 oplyser, at hun en enkelt gang har forsøgt at tage samtalen om prostitution op, hvilket resulterede i, at borgeren lukkede i. Informant 2 oplyser, at når hun;

“... har fået viden om at en borger prostituere sig, spørger rådgiver ind til det i samtalen borger. Rådgiver vil ikke gøre det til et tabu, for hvis rådgiver syntes det er tabu at tale om det, så vil borger med sikkerhed også føle det som et tabu. Rådgiver fortæller at det ikke er noget hun er bange for, men gjorde sig tanker om hvordan hun skulle gribe det an. Også for ikke at “male fanden på væggen” og få borgeren til at få det endnu dårligere med sig selv. På den måde adskiller samtalen sig fra andre” (Informant 2, bilag 2, p. 10).

Med denne udtalelse ses det, at informant 2 forsøger at skabe en dialog med den prostituerede borger, hvor der gøres brug af startfasen i Shulmans interaktionsmodel. Dette ses idet informant 1 forsøger at støtte borgeren i at italesætte det tabubelagte emne, prostitution. I denne fase lægges der særligt vægt på kommunikationsfærdigheder, såsom aktiv lytning, hvor socialrådgiveren hjælper borgeren med at italesætte sine følelser, formidle forståelse og skabe struktur i samtalen (Eide & Eide, 2012). Informant 1 mener ikke, at hun har kompetencerne til at gå ordentlig ind i samtalen med borgeren om prostitutionsophør, hvilket antyder at informant 1 ikke er opmærksom på, at Shulmans interaktionsmodel kan anvendes, som et kommunikationsredskab. Informant 2 fortæller at hun gerne vil hjælpe de prostituerede, blandt andet ved at afholde samtaler, hvor socialrådgiveren forsøger at få den prostituerede til at reflektere over, hvilke konsekvenser og følgevirkninger prostitutionen kan have. Dog forklarer informant 2, at samtalen besværliggøres, da hun oplever, at borgerne oftest mener, at prostitutionen ikke er et problem (bilag 2). I den forbindelse efterlyser informant 2 redskaber til at skabe en forandringsproces hos borgeren. Informant 2;

“... fortæller om et eksempel, fra hendes møder med Socialstyrelsen, hvor en pige på 19 år fortæller, at hun var blevet tilbudt 20.000,- for at blive gangbanget i 8 timer. Den unge pige havde kun pengene for øje. Men da hun sammen med sin rådgiver fik snakket i detaljer om, hvad det rent faktisk ville betyde at blive gangbanget i 8 timer, endte pigen med at sige nej. Det er sådan en viden og kompetence til samtaler, rådgiver ønsker der kommer ud af deres samarbejde med Socialstyrelsen og det dette bliver impliceret i alle kommuner” (Informant 2, Bilag 2, p. 11).

For at sikre en korrekt helhedsorienteret indsats, er det vigtigt at alle fire faser i Shulmans interaktionsmodel inddrages i arbejdet med den prostituerede. Både informant 1 og informant 2 fortæller, at samtalen om prostitution er et ømtåleligt emne, hvor socialrådgivere mangler kommunikative kompetencer. Informant 1 og 2 forbliver i startfasen og formår ikke at bevæge sig videre til de øvrige faser i Shulmans interaktionsmodel. Informant 3 fra Reden oplyser at;

“Mange prostituerede oplever at det er en lettelse at få fortalt. Mange prostituerede fortæller, at de ville ønske at der bare var en der havde spurgt ind til det. Det kan godt være den prostituerede havde benægtet alt, men så var der sået et frø, som på et senere ville hjælpe med til at søge hjælp” (Informant 3, bilag 2, p. 12).

Med denne udtalelse understreges vigtigheden i, at socialrådgiveren kontinuerligt italesætter prostitutionen, hvor der gøres brug af den professionelle kommunikation, for at skabe tillidsfuld relation.

4.3.2 Delkonklusion

Ud fra analyseafsnittet ‘Kommunikation i det sociale arbejdes praksis’ kan det konkluderes, at kommunikation er et særdeles vigtigt redskab for at skabe en tillidsfuld relation mellem

socialrådgiveren og borgeren, som prostituerer sig. Den gode kommunikation bliver særlig vigtig, idet prostitution anses som et tabubelagt og stigmatiserende fænomen. Der stilles derfor krav til socialrådgiveren, som har til opgave at skabe ligeværdighed og dialog mellem parterne. Det konkluderes, at det for nogle socialrådgivere kan være en vanskelig opgave, idet prostitution for nogle betragtes som et ømt emne at tale om, hvorfor nogle socialrådgivere forsøger at undgå samtalen. Socialrådgiveren kan som et kommunikationsredskab benytte sig af Shulmans interaktionsmodel, for at afhjælpe den svære samtale og skabe en åben dialog. Det konkluderes dog, at projektets informanter fra jobcentre mangler kommunikative kompetencer, idet de begge forbliver i startfasen og ikke formår at bevæge sig videre til de øvrige faser.

Kapitel 5 Konklusion

“Hvilken betydning har lovgivningerne vedrørende prostitution, i forhold til det sociale arbejdes praksis?”

Der kan i dette bachelorprojekt konkluderes, at lovgivningerne vedrørende prostitution betyder, at de prostituerede borgere forskelsbehandles, idet valg af indsatser eller økonomiske sanktioner afhænger af, hvilken kommune den prostituerede har bopæl i. Projektgruppen konkluderer at dette blandt andet tilskyndes, at der på nuværende tidspunkt ikke eksisterer nogle fælles retningslinjer for, hvorledes socialrådgiverne bør forholde sig, når der opnås viden om at en borger prostituerer sig, samtidig med der modtages offentlig forsørgelse. Dette bevirker at det er op til den enkelte socialrådgiver at træffe valg ud fra enten omsorgs- eller pligtetikken. I projektets primære empiri kilder ses det, at socialrådgiverne befinder sig i et krydspres, hvor der opleves et etisk dilemma. Med anvendelse af Michael Lipskys teori om afværgemekanismer betyder dilemmaet, at informant 1 og informant 2 begge benytter sig af afværgemekanismer, såsom automatisering og rutiner af service/aktivitet. Dette ses helt specifikt ved at informanterne altid indberetter til kontrolteamet, forudsat at den prostituerede tjener økonomisk på det. Projektgruppen har gennem egen primær empiri fået bekræftet, at der er betydelig forskel på valg af metode og indsatser i landets kommuner. Med anvendelse af triangulering udleder projektgruppen, at Aalborg Kommune ikke indberetter de prostituerede for socialt bedrageri, hvorimod kommunerne, som informant 1 og informant 2 er ansat ved, altid indberetter borgere, når der er tale om en økonomisk gevinst ved prostitution. Dette betyder som en konsekvens, at de prostitueredes retssikkerhed forringes betydeligt, idet de forskelsbehandles i kommunerne. Desuden diskrimineres de prostituerede, set i forhold til andre udsatte grupper, som ligeledes betragtes som et socialt problem ud fra Serviceloven. Dette ses, idet de prostituerede ikke med sikkerhed kan vide, hvilken behandling der gives i kommunen, på trods af at de er berettiget en stringent og helhedsorienteret indsats mod prostitutionsophør.

Ud fra dette bachelorprojekts analysedel kan det ydermere konkluderes, at stigmatiseringen af de prostituerede har betydelig indvirkning på det sociale arbejdes praksis. Dette ses, idet informanterne fra de kvalitative interviews beretter at samtalen er vanskelig, da emnet er tabubelagt og anses som

personligt og et ømtåleligt emne. Dermed bekræftes Erving Goffmans stigmatiseringsteori, idet både den prostituerede og socialrådgiveren forsøger at undgå samtalen om det miskrediterende træk. Det konkluderes, at informanterne 1 og 2 ikke har fokus på professionel kommunikation, der kan bruges som et redskab for at skabe åben dialog og tillid i samtalen mellem socialrådgiveren og den prostituerede borger. Projektgruppen konkluderer derfor, at projektets informanter fra jobcentrene mangler kommunikative kompetencer, idet de begge forbliver i startfasen i Lee Shulmans interaktionsmodel, og ikke formår at bevæge sig videre til de øvrige faser, hvor den prostituerede uddyber og reflekterer over egne problemstillinger.

Ud fra dette projekts primære empiriske materiale, kan projektgruppen ydermere konkludere, at der ses en sammenhæng mellem kommunernes valg af indsatser og deres faglige viden om prostitution. Har en kommune manglede viden på området ses det, at disse har tendens til ikke at have fokus på prostitution i det sociale arbejdes praksis. Derudover betyder det, at disse kommuner ikke har kendskab til indsatser, såsom Rederne og Kompetencecenter Prostitution. Den kvalitative undersøgelse har endvidere vist, at socialrådgivere efterspørger fælles retningslinjer, samt faglig viden om prostitution. Dette bekræftes yderligere af informant 3 fra Reden Aalborg og informant 4 fra Kompetencecenter Prostitution, som begge oplever, at fagfolk kontakter dem, for at søge viden om prostitution, herunder hvilke tegn hos borgeren, man bør være opmærksom på.

I takt med udfoldelsen af dette bachelorprojekt, er projektgruppen blevet opmærksomme på, at der generelt mangler faktuelle oplysninger om prostitution. Dette ses eksempelvis i afsnittet 'De prostitueredes levevilkår og risici', hvor de fysiske, psykiske og sociale skadevirkninger som oftest ikke kan dokumenteres, idet det er vanskeligt at afgøre, hvorvidt disse skyldes prostitution, eller om der er andre årsagsforklaringer. Projektgruppen vurderer, at dette til dels skyldes, at der ikke føres statistik over synlig prostitution i Danmark. På denne måde konkluderes det, at den manglende statistik, bevirker mangel på konkret viden på området, hvorfor de prostituerede fortsat diskrimineres og stigmatiseres af samfundet. Dette dilemma afspejles direkte i den danske lovgivning, hvor der ses en form for tvetydig moral, idet prostitution accepteres på makroniveau - men ikke på mikroniveau. Socialrådgiveren er underlagt den danske lovgivning, hvorfor det på nuværende tidspunkt må konkluderes, at tilrettelæggelsen af en helhedsorienteret indsats for den prostituerede borger, vanskeliggøres i det sociale arbejdes praksis.

Kapitel 6 Perspektivering

På baggrund af dette bachelorprojekts konklusion, har projektgruppen fundet det interessant afslutningsvist at inddrage en perspektivering over, hvad det betyder, set i et samfundsperspektiv, hvis man ud fra lovgivningen fastsætter prostitution som et legalt og anerkendt erhverv. Projektgruppen har i denne forbindelse valgt ikke at inddrage en refleksion over moralske problemstillinger ved prostitution, hvorfor perspektiveringen udelukkende forbliver en præsentation af betydningen af legaliseringen. Ved legaliseringen af prostitution som erhverv, betyder dette først og fremmest, at de prostituerede ikke diskrimineres, idet de opnår samme rettigheder, som legale erhverv. De prostituerede bliver ved legaliseringen omfattet af det sociale sikkerhedsnet, i form af overenskomst, dagpenge, barselsorlov, samt adgang til efterløn. Ydermere kan legaliseringen bevirke at prostitution accepteres af samfundet som et fænomen, men også på det individuelle plan. Det må formodes at der dermed skabes ligestilling for de prostituerede, frem for at de bliver mødt med stigmatisering og fordømmelse (Bømler, 2015). Ydermere må det antages, at en legalisering af prostitution som erhverv betyder, at de prostitueredes vilkår forbedres, idet der skabes mulighed for ordnede arbejdsforhold.

En juridisk legalisering og anerkendelse af prostitution som erhverv, kan derudover betyde at bordeller kan slå jobopslag op og at man derfor i det sociale arbejdes praksis kan sende ledige borgere i aktivering, arbejdsprøvning eller praktik på bordeller i Danmark. Dette betyder i praksis, at såfremt arbejdsledige nægter at starte i prostitutionsbranchen, har de jf. kapitel 16 i Lov om Aktiv Beskæftigelse pligt til at tage imod tilbud, hvor det har økonomiske konsekvenser, hvis dette afslås. Ydermere betyder legaliseringen, at prostitution kan blive en regulær uddannelse, hvor jobcentre skal tilbyde efteruddannelse og opkvalificering af jobsøgende. Folkeskoleelever kan derudover sendes i erhvervspraktik på bordeller, hvor de eventuelt får til opgave at passe telefonen eller stå for rengøring af lokaler. Prostitution kan ikke betragtes som et anerkendt legalt erhverv sidestillet med andre servicefag, hvis samfundet ikke er villig til at acceptere disse konsekvenser.

Kapitel 7 Litteraturliste

Aadland E. (2013). *Etik - dilemma og valg*. Viborg: Dansk Psykologisk Forlag.

Aalborg Kommune. (2018). *Prostitution*. 17.12.2018.

<https://www.aalborg.dk/sundhed-og-sygdom/socialre-indsatser/prostitution>

Bekendtgørelse af lov om en aktiv beskæftigelsesindsats, jf. lovbekendtgørelse nr. 807 af 1. juli 2015.

Bekendtgøres lov om aktiv socialpolitik, jf. lovbekendtgørelse nr. 468 af 20. maj 2016.

Bekendtgøres lov om indkomstskat for personer m.v. (personskatteloven), jf. lovbekendtgørelse nr. 382 af 8. april 2013.

Bekendtgørelse af lov om merværdiafgift (momsloven), jf. lovbekendtgørelse nr. 106 af 23. januar 2013.

Bekendtgørelse af lov om social service jf. lovbekendtgørelse nr. 102 af 29. januar 2018.

Bekendtgørelse af straffeloven, jf. lovbekendtgørelse nr. 977 af 9. august 2017.

Birker, J. (2013). *Videnskabsteori. En grundbog*. København: Munksgaard.

Bundesen, P. (2015). Hvad er sociale problemer? I P. Bundesen, A. B. Christensen & T. Rasmussen (Red.). *Sociale problemer* (pp. 23-44). København: Hans Reitzels Forlag.

Bømler, T. U. & Bertelsen, B. (2004). *Prostitution og meninger der brydes*. Aalborg: Aalborg Universitetsforlag.

Bømler, T. (2015). Prostitution som et socialt problem? I P. Bundesen, A. B. Christensen & T. Rasmussen (Red.). *Sociale problemer* (pp. 131-153). København: Hans Reitzels Forlag.

Carlsen, R. S. (2008). Socialrådgivere forskelsbehandler prostituerede. *Information*. 17.09.2018.
<https://www.information.dk/indland/2008/10/socialraadgivere-forskelsbehandler-prostituerede>

Den Europæiske Unions Tidende. (2016). *Forordninger*. 16.09.2018.

<https://eur-lex.europa.eu/legal-content/DA/TXT/?uri=celex%3A32016R0679>

Eide, T., & Eide, H. (2012). *Kommunikation i praksis- relationer, samspil og etik i socialfagligt arbejde*. Aarhus: Forlaget Klim.

- Engen, M., Østergaard, P. (red.), Olsen J. B., Ringø, P. & Nielsen, F. (2016). *Projektskrivning på socialrådgiveruddannelsen ved Aalborg Universitet*. Aalborg: Forfatterkollegiet.
- Goffman, E. (1963). *Stigma - Notes on the Management of Spoiled Identity*. Penguin, London.
- Goffman, E. (2014). *Stigma - Om afvigerens sociale identitet*. (2. udgave 3. oplag) Frederiksberg: Samfundslitteratur.
- Guldager, J. (2010). *Sociologi og socialt arbejde*. København: Forlaget Metropol.
- Guldager, J. (2015). *Videnskabsteori - en indføring for praktikere*. København: Akademisk Forlag.
- Harder M. & Nissen A. M. (2013). *Helhedssyn i Socialt Arbejde*. København: Akademisk Forlag.
- Henriksen, T. D., Mehlsen, L., Kjær, A. A., & Amilon, A. (2017). Exit prostitution - evaluering af CTI forløb for borgere med prostitutionserfaring. *København: SFI- Det Nationale Forskningscenter for Velfærd*. 1.12.2018.
https://pure.sfi.dk/ws/files/780140/1713_Exit_prostitution.pdf
- Hutchinson, G. S. & Oltedal, S. (2006). *Modeller i socialt arbejde*. (2. udgave, 6. oplag). København: Hans Reitzels Forlag.
- Ingemann, J.H., Kjeldsen, L., Nørup, I. & Rasmussen, S. (2018). *Kvalitative undersøgelser i praksis. Viden om mennesker og samfund*. Frederiksberg: Samfundslitteratur.
- Institut for Menneskerettigheder. *Lov og ret*. 15.11.2018.
<https://menneskeret.dk/emner/lov-ret>
- Jacobsen, M. H. & Pringle, K. (2016). *At forstå det sociale I sociologi og socialt arbejde*. København: Akademisk Forlag.
- Jensen, B. (2016). *Skøgernes Danmarkshistorie*. Danmark: Forlaget Foxy.
- Jensen, P. (2017). Statistik. *Den Store Danske, Gyldendal*. 17.11.2018.
[http://denstoredanske.dk/Samfund, jura og politik/Samfund/Samfund og statistik/statistik](http://denstoredanske.dk/Samfund,_jura_og_politik/Samfund/Samfund_og_statistik/statistik)
- Justitsministeriet. (2017). *Formueforbrydelser*. 21.09.2018.
<https://www.retsinformation.dk/Forms/R0710.aspx?id=192080>
- Justitsministeriet. (1998). *Lov om ændring af straffeloven (Afkriminalisering af prostitution m.v. samt kriminalisering af kunder til prostituerede under 18 år)*. 18.09.2018.

<https://www.retsinformation.dk/Forms/R0710.aspx?id=87832>

- Kofod, J., Henriksen, T. D., Markwardt, K., Lagoni, N., Bille, R., Termansen, T., Christiansen, L., Toldam, E., Vilshammer, M. (2011). *Prostitution i Danmark - En kortlægning*. København: SFI- Det Nationale Forskningscenter for Velfærd.
- Kongstad, A. (2016). Trafficking. *Den Store Danske, Gyldendal*. 1.12.2018.
http://denstoredanske.dk/Krop,_psyke_og_sundhed/Sundhedsvidenskab/Sexologi/trafficking
- Kvale, S. & Brinkmann, S. (2009). *Interview - Introduktion til et håndværk*. København: Hans Reitzels Forlag.
- Kversøy, K. S. (2006). *Etik - En praktikers synsvinkel. Forskellige perspektiver på det etiske landskab*. Århus: Akademisk Forlag.
- Meeuwisse, A., & Swärd, H. (2002). Hvad er et socialt problem? I A. Meeuwisse & H. Swärd (Red). *Perspektiver på sociale problemer* (pp. 19-49). København: Hans Reitzels Forlag.
- Mujaj, E & Netscher, A. (2015). Prostitutionen i Sverige 2014. En omfattningskartlægning. *Länsstyrelsen Stockholm*. 18.11.2018.
<https://www.nmtsverige.se/sites/default/files/prostitution%20kartlaggning%202014.pdf>
- Nielbo, K. L. (2017). Triangulering. *metodeguiden.au.dk*. 15.11.2018.
<http://metodeguiden.au.dk/alfabetisk-oversigt/generelle-metodiske-overvejelser-og-problemstillinger/triangulering/>
- Nielsen V. L. (2007). *Når politik bliver til virkelighed*. København: SFI- Det Nationale Forskningscenter for Velfærd.
- Posborg, R., Nørrelykke, H., & Antczak, H. (2013). *Socialrådgivning og socialt arbejde. En grundbog*. (2. udgave, 3. oplag). København: Hans Reitzel Forlag.
- Psykiatri Fonden (2018). Posttraumatisk belastningsreaktion (PTSD). 29.12.18.
<http://www.psykiatrifonden.dk/viden/diagnoser/angst-og-stressrelaterede-tilstande/ptsd.aspx>
- Rambøll. (2013). Kortlægning af prostitutionsefterspørgslen. *Folketinget*. 10.11.2018.
<https://www.ft.dk/samling/20121/almDEL/liu/bilag/73/1261562.pdf>
- Rasmussen, N. (2007). *Prostitution i Danmark*. København: Socialstyrelsen.

- Reden Aalborg. (2017). Årsrapport Reden Aalborg. 01.10.2018.
https://redenaalborg.dk/sites/kfukssocialearbejde.dk/files/reden_aalborg_aarsrapport_2017.pdf
- Reden Odense. (2017). Årsrapport Reden Odense. 01.10.2018.
https://redenodense.dk/sites/kfukssocialearbejde.dk/files/arsrapport_reden_2017_opslag_lille_til_net.pdf
- Rådet for socialt udsatte. (2017). *National handlingsplan på prostitutionsområdet*. 27.09.2018.
https://www.udsatte.dk/dyn/resources/News_Content/file/9/299/1507876715/radet-for-socialt-udsatte-national-handlingsplan-pa-prostitutionsområdet.pdf
- Sandvej, J.B. (s.d.). Prostitution og dobbeltmoral. *Faklen*. 18.10.2018.
<http://www.faklen.dk/faklen/10/dobbeltmoral.php>
- Seksualpolitisk Forum. Holland-en mislykket lovreform. *Seksualpolitik*. 20.11.2018.
<http://www.seksualpolitik.dk/tema-holland.html>
- Socialforvaltningen Københavns Kommune (2007). Redegørelse om prostitution i København. *Socialforvaltningen*. 14.11.2018.
<https://www.ft.dk/samling/20061/almdel/reu/bilag/607/389436.pdf>
- Socialstyrelsen (2018b). *Anonym rådgivning til dig der sælger sex*. 10.12.2018
https://socialstyrelsen.dk/filer/voksne/prostitution/sos_folder_kompetencecenter-prostitution_dk.pdf
- Socialstyrelsen. (2015). *Prostitutionens omfang og former 2013-2014*. 05.11.2018.
<https://socialstyrelsen.dk/udgivelser/prostitutionens-omfang-og-former-2013-2014>
- Socialstyrelsen. (2017a). *Relevant lovgivning*. 21.08.2018.
<https://socialstyrelsen.dk/voksne/prostitution/viden-om-prostitution/relevant-lovgivning>
- Socialstyrelsen (2017b). *Social indsats til borgere med erfaring fra salg af sex*. 12.12.2018.
<https://socialstyrelsen.dk/udgivelser/social-indsats-til-borgere-med-erfaring-fra-salg-af-sex>
- Socialstyrelsen. (2018a). *Viden om prostitution*. 05.11.2018.
<https://socialstyrelsen.dk/voksne/prostitution/viden-om-prostitution/prostitutionens-omfang-og-former>
- Sundhedsstyrelsen. (2013). *Narkotikasituationen i Danmark 2013*. 12.12.2018
<https://www.sst.dk/da/udgivelser/2013/narkotikasituationen-i-danmark-2013>

- Sørensen, M. H., & Døssing, L. (2013). Mennesker, der prostituerer sig - Sociale indsatser, der virker. *Socialstyrelsen*. 05.11.2018. <https://socialstyrelsen.dk/udgivelser/mennesker-der-prostituerer-sig-sociale-indsatser-der-virker>
- Vestergaard, J. (2013). Prostitution- retsregler og kontrol af prostituerede. *Den Store Danske, Gyldendal*. 4.12.2018. [http://denstoredanske.dk/Samfund,_jura_og_politik/Samfund/Offentlig_social_forsorg/prostitution/prostitution_\(Retsregler_og_kontrol_af_prostituerede\)](http://denstoredanske.dk/Samfund,_jura_og_politik/Samfund/Offentlig_social_forsorg/prostitution/prostitution_(Retsregler_og_kontrol_af_prostituerede))
- Wiingaard, M., Jakobsen, D.V., Døssing, L., Sørensen, M.H. & Rasmussen, L. (2010). Prostitution på massageklinikker - risici og fastholdende faktorer. *Socialstyrelsen*. 31.10.2018. <https://socialstyrelsen.dk/udgivelser/prostitution-pa-massageklinik-risici-og-fastholdende-faktorer>

Kapitel 8 Bilagsoversigt

Bilag 1: Interviewguide

Bilag 2: Transskribering af interview

Bilag 3: Mailkorrespondance

Bilag 4: Fortrolighedserklæringer